

Menon

St. 70a

[Μένων]: ἔχεις μοι είπεῖν, ὡς Σώκρατες, ἄρα διδακτὸν ἡ ἀρετή; ἢ οὐ διδακτὸν ἀλλ' ἀσκητόν; ἢ οὕτε ἀσκητὸν οὔτε μαθητόν, ἀλλὰ φύσει παραγίγνεται τοῖς ἀνθρώποις ἡ ἄλλω τινὶ τρόπῳ; ὡς Μένων, πρὸ τοῦ μὲν Θετταλοὶ εύδοκιμοι ἦσαν ἐν τοῖς Ἑλλησιν καὶ ἐθαυμάζοντο ἐφ' ἴππικῇ τε καὶ πλοιάρῳ, [70b] νῦν δέ, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ ἐπὶ σοφίᾳ, καὶ οὐχ ἥκιστα οἱ τοῦ σοῦ ἑταίρου Ἀριστίππου πολίται Λαρισαῖοι. τούτου δὲ ὑμῖν αἰτίος ἐστι Γοργίας· ἀφικόμενος γὰρ εἰς τὴν πόλιν ἐραστὰς ἐπὶ σοφίᾳ εἴληφεν Ἀλευαδῶν τε τοὺς πρώτους, ὃν ὁ σὸς ἐραστῆς ἐστιν Ἀριστιππος, καὶ τῶν ἄλλων Θετταλῶν. καὶ δὴ καὶ τοῦτο τὸ ἔθος ὑμᾶς εἰθικεν, ἀφόβως τε καὶ μεγαλοπρεπῶς ἀποκρίνεσθαι ἐάν τις τι ἔρηται, ὥσπερ εἰκός τοὺς εἰδότας, [70c] ἄτε καὶ αὐτὸς παρέχων αὐτὸν ἐρωτᾶν τῶν Ἑλλήνων τῷ βουλομένῳ ὅτι ἂν τις βούληται, καὶ οὐδενὶ ὅτῳ οὐκ ἀποκρινόμενος.

St. 71a

[Σωκράτης]: ἐνθάδε δέ, ὡς φίλε Μένων, τὸ ἐναντίον περιέστηκεν· ὥσπερ αὐχμός τις τῆς σοφίας γέγονεν, καὶ κινδυνεύει ἐκ τῶνδε τῶν τόπων παρ' ὑμᾶς οἰχεσθαι ἡ σοφία. εἰ γοῦν τινα ἐθέλεις οὕτως ἐρέσθαι τῶν ἐνθάδε, οὐδεὶς ὅστις οὐ γελάσεται καὶ ἔρει· ὡς ζένε, κινδυνεύω σοι δοκεῖν μακάριός τις εἶναι— ἀρετὴν γοῦν εἴτε διδακτὸν εἴθ' ὅτῳ τρόπῳ παραγίγνεται εἰδέναι— ἐγὼ δὲ τοσοῦτον δέω εἴτε διδακτὸν εἴτε μὴ διδακτὸν εἰδέναι, ὥστ' οὐδὲ αὐτὸς ὅτι ποτ' ἐστὶ τὸ παράπαν ἀρετὴ τυγχάνω εἰδώς. ἐγὼ [71b] οὖν καὶ αὐτός, ὡς Μένων, οὕτως ἔχω· συμπένομαι τοῖς πολίταις τούτου τοῦ πράγματος, καὶ ἐμαυτὸν καταμέμφομαι ὡς οὐκ εἰδῶς περὶ ἀρετῆς τὸ παράπαν· δὲ μὴ οἶδα τί ἐστιν, πῶς ἀνὸποιόν γέ τι εἰδείνην; ἢ δοκεῖ σοι οἴον τε εἶναι, ὅστις Μένωνα μὴ γιγνώσκει τὸ παράπαν ὅστις ἐστίν, τούτον εἰδέναι εἴτε καλὸς εἴτε πλούσιος εἴτε καὶ γενναῖός ἐστιν, εἴτε καὶ τάναντία τούτων; δοκεῖ σοι οἴον τ' εἶναι; οὐκ ἔμοιγε. ἀλλὰ σύ, ὡς Σώκρατες, ἀληθῶς οὐδ' [71c] ὅτι ἀρετὴ ἐστιν οἰσθα, ἀλλὰ ταῦτα περὶ σοῦ καὶ οἰκαδε ἀπαγγέλλωμεν; μὴ μόνον γε, ὡς ἐταῖρε, ἀλλὰ καὶ ὅτι οὐδ' ἄλλω πω ἐνέτυχον εἰδότι, ὡς ἐμοὶ δοκῶ. τί δέ; Γοργία οὐκ ἐνέτυχες ὅτε ἐνθάδε ἦν; ἔγωγε. εἴτα οὐκ ἔδόκει σοι εἰδέναι; οὐ πάνυ εἰμὶ μνήμων, ὡς Μένων, ὥστε οὐκ ἔχω εἰπεῖν ἐν τῷ παρόντι πῶς μοι τότε ἔδοξεν. ἀλλ' ἵσως ἐκεῖνός τε οἶδε, καὶ σὺ ἀ ἐκεῖνος ἔλεγε· ἀνάμνησον οὖν με [71d] πῶς ἔλεγεν. εἰ δὲ βούλει, αὐτὸς εἰπέ· δοκεῖ γὰρ δῆπου σοὶ ἄπερ ἐκείνω. ἔμοιγε. ἐκεῖνον μὲν τοίνυν ἐώμεν, ἐπειδὴ καὶ ἄπεστιν· σὺ δὲ αὐτός, ὡς πρὸς θεῶν, Μένων, τί φῆς ἀρετὴν εἶναι; εἴπον καὶ μὴ φθονήσῃς, ἵνα εὔτυχέστατον ψεῦσμα ἐψευσμένος ὡς, ἀν φανῆς σὺ μὲν εἰδῶς καὶ Γοργίας, ἐγὼ δὲ εἰρηκὼς μηδενὶ πώποτε εἰδότι ἐντετυχηκέναι.

St. 72a

[Σωκράτης]: ἀλλ' [71e] οὐ χαλεπόν, ὡς Σώκρατες, εἰπεῖν. πρῶτον μέν, εἰ βούλει ἀνδρὸς ἀρετήν, ῥάδιον, ὅτι αὕτη ἐστὶν ἀνδρὸς ἀρετὴ, ίκανὸν εἶναι τὰ τῆς πόλεως πράττειν, καὶ πράττοντα τοὺς μὲν φίλους εὖ ποιεῖν, τοὺς δ' ἔχθροὺς κακῶς, καὶ αὐτὸν εὐλαβεῖσθαι μηδὲν τοιοῦτον παθεῖν. εἰ δὲ βούλει γυναικὸς ἀρετὴν, οὐ χαλεπὸν διελθεῖν, ὅτι δεῖ αὐτὴν τὴν οἰκεῖαν εὖ οἰκεῖν, σώζουσάν τε τὰ ἔνδον καὶ κατήκοον οὖσαν τοῦ ἀνδρός. καὶ ἄλλη ἐστὶν παιδὸς ἀρετὴ, καὶ θηλείας καὶ ἄρρενος, καὶ πρεσβυτέρου ἀνδρός, εἰ μὲν βούλει, ἔλευθέρου, εἰ δὲ βούλει, δούλου. καὶ ἄλλαι πάμπολλαι ἀρεταῖ εἰσιν, ὥστε οὐκ ἀπορία εἰπεῖν ἀρετῆς πέρι ὅτι ἐστίν· καθ' ἐκάστην γὰρ τῶν πράξεων καὶ τῶν ἡλικιῶν πρὸς ἔκαστον ἔργον ἐκάστω ἡμῶν ἡ ἀρετὴ ἐστιν, ὥσαύτως δὲ οἴμαι, ὡς Σώκρατες, καὶ ἡ κακία. πολλῇ γέ τινι εὐτυχίᾳ ἔοικα κεχρῆσθαι, ὡς Μένων, εἰ μίαν ζητῶν ἀρετὴν σμῆνός τι ἀνηρύηκα ἀρετῶν παρὰ σοὶ κείμενον. ἀτάρ, ὡς Μένων, κατὰ ταύτην τὴν εἰκόνα τὴν περὶ [72b] τὰ σμῆνη, εἴ μου ἐρομένου μελίττης περὶ οὐσίας ὅτι ποτ' ἐστίν, πολλὰς καὶ παντοδαπὰς ἔλεγες αὐτὰς εἶναι, τί ἀν ἀπεκρίνω μοι, εἴ σε ἡρόμην· ἄρα τούτῳ φῆς πολλὰς καὶ παντοδαπὰς εἶναι καὶ διαφερούσας ἀλλήλων, τῷ μελίττας εἶναι; ἢ τούτῳ μὲν οὐδὲν διαφέρουσιν, ἄλλω δέ τω, οἷον ἡ κάλλει ἡ μεγέθει ἡ ἄλλω τῷ τῶν τοιούτων; εἰπέ, τί ἀν

ἀπεκρίνω οὕτως ἔρωτηθείς; τοῦτ' ἔγωγε, ὅτι οὐδὲν διαφέρουσιν, ἡ μέλιτται εἰσίν, ἡ ἐτέρα τῆς ἑτέρας. εἰ [72c] οὖν εἴπον μετὰ ταῦτα· τοῦτο τοίνυν μοι αὐτὸς εἰπέ, ὡς Μένων· ὡς οὐδὲν διαφέρουσιν ἀλλὰ ταύτον είσιν ἄπασαι, τί τοῦτο φῆς εἶναι; εἴχες δῆπου ἂν τί μοι εἰπεῖν; ἔγωγε. οὕτω δὴ καὶ περὶ τῶν ἀρετῶν· κανεὶς εἰ πολλαὶ καὶ παντοδαπαί είσιν, ἔν γέ τι εἴδος ταύτον ἄπασαι ἔχουσιν δι' ὃ εἰσὶν ἀρεταί, εἰς ὃ καλῶς που ἔχει ἀποβλέψαντα τὸν ἀποκρινόμενον τῷ ἔρωτήσαντι ἐκεῖνο δηλώσαι, ὃ τυγχάνει οὖσα [72d] ἀρετή· ἡ οὐ μανθάνεις ὅτι λέγω; δοκῶ γέ μοι μανθάνειν· οὐ μέντοι ὡς βούλομαί γέ πω κατέχω τὸ ἔρωτώμενον. πότερον δὲ περὶ ἀρετῆς μόνον σοι οὕτω δοκεῖ, ὡς Μένων, ἄλλη μὲν ἀνδρὸς εἶναι, ἄλλη δὲ γυναικός καὶ τῶν ἄλλων, ἡ καὶ περὶ ὑγιείας καὶ περὶ μεγέθους καὶ περὶ ισχύος ὡσαύτως; ἄλλη μὲν ἀνδρὸς δοκεῖ σοι εἶναι ὑγιεία, ἄλλη δὲ γυναικός; ἡ ταύτον πανταχοῦ εἴδος ἐστιν, ἐάνπερ ὑγιεία [72e] ἡ, ἐάντε ἐν ἀνδρὶ ἐάντε ἐν ἄλλῳ ὁτωσῦν ἡ; ἡ αὐτή μοι δοκεῖ ὑγιείᾳ γε εἶναι καὶ ἀνδρὸς καὶ γυναικός. οὐκοῦν καὶ μέγεθος καὶ ισχύς; ἐάνπερ ισχυρὰ γυνὴ ἡ, τῷ αὐτῷ εἴδει καὶ τῇ αὐτῇ ισχύῃ ισχυρὰ ἐσται; τὸ γάρ τῇ αὐτῇ τοῦτο λέγω· οὐδὲν διαφέρει πρὸς τὸ ισχὺς εἶναι ἡ ισχύς, ἐάντε ἐν ἀνδρὶ ἡ ἐάντε ἐν γυναικί. ἡ δοκεῖ τί σοι διαφέρειν; οὐκ ἔμοιγε.

St. 73a

[Σωκράτης]: ἡ δὲ ἀρετὴ πρὸς τὸ ἀρετὴ εἶναι διοίσει τι, ἐάντε ἐν παιδὶ ἡ ἐάντε ἐν πρεσβύτῃ, ἐάντε ἐν γυναικὶ ἐάντε ἐν ἀνδρὶ; ἔμοιγέ πως δοκεῖ, ὡς Σώκρατες, τοῦτο οὐκέτι ὅμοιον εἶναι τοῖς ἄλλοις τούτοις. τί δέ; οὐκ ἀνδρὸς μὲν ἀρετὴν ἔλεγες πόλιν εὗ διοικεῖν, γυναικός δὲ οἰκίαν; ἔγωγε. ἄρ' οὖν οἶόν τε εὗ διοικεῖν ἡ πόλιν ἡ οἰκίαν ἡ ἄλλο ὁτιοῦν, μὴ σωφρόνως καὶ δικαίως διοικοῦντα; οὐ δῆτα. οὐκοῦν [73b] ἀνπερ δικαίως καὶ σωφρόνως διοικῶσιν, δικαιοσύνη καὶ σωφροσύνη διοικήσουσιν; ἀνάγκη. τῶν αὐτῶν ἄρα ἀμφότεροι δέονται, εἴπερ μέλλουσιν ἀγαθοὶ εἶναι, καὶ ἡ γυνὴ καὶ ὁ ἀνήρ, δικαιοσύνης καὶ σωφροσύνης. φαίνονται. τί δὲ παῖς καὶ πρεσβύτης; μῶν ἀκόλαστοι ὄντες καὶ ἄδικοι ἀγαθοὶ ἀν ποτε γένοιντο; οὐ δῆτα. ἄλλὰ σώφρονες καὶ δίκαιοι; [73c] ναί. πάντες ἄρ' ἀνθρώποι τῷ αὐτῷ τρόπῳ ἀγαθοὶ εἰσιν· τῶν αὐτῶν γὰρ τυχόντες ἀγαθοὶ γίγνονται. ἔοικε. οὐκ ἀν δῆπου, εἴ γε μὴ ἡ αὐτὴ ἀρετὴ ἦν αὐτῶν, τῷ αὐτῷ ἀν τρόπῳ ἀγαθοὶ ἦσαν. οὐ δῆτα. ἐπειδὴ τοίνυν ἡ αὐτὴ ἀρετὴ πάντων ἐστιν, πειρῶ εἰπεῖν καὶ ἀναμνησθῆναι τί αὐτό φησι Γοργίας εἶναι καὶ σὺ μετ' ἐκείνου. τί ἄλλο γ' ἡ ἄρχειν οἶόν τ' εἶναι τῶν ἀνθρώπων; εἴπερ [73d] ἐν γέ τι ζητεῖς κατὰ πάντων. ἄλλὰ μὴν ζητῶ γε. ἀλλ' ἄρα καὶ παιδὸς ἡ αὐτὴ ἀρετὴ, ὡς Μένων, καὶ δούλου, ἄρχειν οἴω τε εἶναι τοῦ δεσπότου, καὶ δοκεῖ σοι ἔτι ἀν δούλος εἶναι ὁ ἄρχων; οὐ πάνυ μοι δοκεῖ, ὡς Σώκρατες. οὐ γὰρ εἰκός, ὡς ἄριστε· ἔτι γὰρ καὶ τόδε σκόπει. ἄρχειν φῆς οἶόν τ' εἶναι. οὐ προσθήσομεν αὐτόσε τὸ δικαίως, ἀδίκως δὲ μή; οἷμαι ἔγωγε· ἡ γὰρ δικαιοσύνη, ὡς Σώκρατες, ἀρετή ἐστιν. πότερον [73e] ἀρετή, ὡς Μένων, ἡ ἀρετή τις; πῶς τοῦτο λέγεις; ὡς περὶ ἄλλου ὁτουοῦν. οἶον, εἰ βιόλει, στρογγυλότητος πέρι εἴποιμ' ἀν ἔγωγε ὅτι σχῆμά τι ἐστιν, οὐχ οὕτως ἀπλῶς ὅτι σχῆμα. διὰ ταῦτα δὲ οὕτως ἀν εἴποιμι, ὅτι καὶ ἄλλα ἔστι σχήματα. ὄρθως γε λέγων σύ, ἐπεὶ καὶ ἔγω λέγω οὐ μόνον δικαιοσύνην ἄλλα καὶ ἄλλας εἶναι ἀρετάς.

St. 74a

[Σωκράτης]: τίνας ταύτας; εἰπέ. οἶον καὶ ἔγώ σοι εἴποιμι ἀν καὶ ἄλλα σχήματα, εἴ με κελεύοις· καὶ σὺ οὖν ἔμοι εἰπὲ ἄλλας ἀρετάς. ἡ ἀνδρεία τοίνυν ἔμοιγε δοκεῖ ἀρετὴ εἶναι καὶ σωφροσύνη καὶ σοφία καὶ μεγαλοπρέπεια καὶ ἄλλαι πάμπολλαι. πάλιν, ὡς Μένων, ταύτον πεπόνθαμεν· πολλὰς αὖ ηύρηκαμεν ἀρετὰς μίαν ζητοῦντες, ἄλλον τρόπον ἡ νυνδή· τὴν δὲ μίαν, ἡ διὰ πάντων τούτων ἐστιν, οὐ δυνάμεθα ἀνευρεῖν. οὐ γὰρ δύναμαι πω, ὡς Σώκρατες, ὡς σὺ ζητεῖς, μίαν [74b] ἀρετὴν λαβεῖν κατὰ πάντων, ὥσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις. εἰκότως γε· ἀλλ' ἔγὼ προθυμήσομαι, ἐὰν οἶός τ' ὡς, ἡμᾶς προβιβάσαι. μανθάνεις γάρ που ὅτι οὔτωσὶ ἔχει περὶ παντός· εἴ τίς σε ἀνέροιτο τοῦτο ὁ νυνδή ἔγὼ ἔλεγον, τί ἐστιν σχῆμα, ὡς Μένων; εἰ αὐτῷ εἰπεῖς ὅτι στρογγυλότης, εἴ σοι εἴπεν ἄπερ ἔγω, πότερον σχῆμα ἡ στρογγυλότης ἐστὶν ἡ σχῆμα τι; εἰπεῖς δῆπου ἀν ὅτι σχῆμα τι. πάνυ γε. οὐκοῦν [74c] διὰ ταῦτα, ὅτι καὶ ἄλλα ἔστιν σχήματα; ναί. καὶ εἴ γε προσανηρώτα σε ὁποῖα, ἔλεγες ἄν; ἔγωγε. καὶ αὖ εἰ περὶ χρώματος ὡσαύτως ἀνήρετο ὅτι ἐστίν, καὶ εἰπόντος σου ὅτι τὸ λευκόν, μετὰ ταῦτα ὑπέλαβεν ὁ ἔρωτῶν· πότερον τὸ λευκὸν χρῶμα ἐστιν ἡ χρῶμα τι; εἰπεῖς ἀν ὅτι χρῶμα τι, διότι καὶ ἄλλα τυγχάνει ὄντα;

ἔγωγε. καὶ εἴ γέ σε ἐκέλευε λέγειν ἄλλα χρώματα, ἔλεγες ἀν [74d] ἄλλα, ἂ οὐδὲν ἡττον τυγχάνει ὅντα χρώματα τοῦ λευκοῦ; ναί. εἰ οὖν ὥσπερ ἔγω μετήει τὸν λόγον, καὶ ἔλεγεν ὅτι ἀεὶ εἰς πολλὰ ἀφικνούμεθα, ἄλλὰ μή μοι οὕτως, ἄλλ' ἐπειδὴ τὰ πολλὰ ταῦτα ἐνὶ τινι προσαγορεύεις ὄνόματι, καὶ φῆς οὐδὲν αὐτῶν ὅτι οὐ σχῆμα εἶναι, καὶ ταῦτα καὶ ἐναντία ὅντα ἀλλήλοις, ὅτι ἐστὶν τοῦτο ὃ οὐδὲν ἡττον κατέχει τὸ στρογγύλον ἢ τὸ εὔθυ, ὃ δὴ ὄνομάζεις σχῆμα καὶ [74e] οὐδὲν μᾶλλον φῆς τὸ στρογγύλον σχῆμα εἶναι ἢ τὸ εὔθυ; ἢ οὐχ οὕτω λέγεις; ἔγωγε. ἄρ' οὖν, ὅταν οὕτω λέγης, τότε οὐδὲν μᾶλλον φῆς τὸ στρογγύλον εἶναι στρογγύλον ἢ εὔθυ, οὐδὲ τὸ εὔθυ εὔθυ ἢ στρογγύλον; οὐ δῆπου, ὡς Σώκρατες. ἄλλὰ μὴν σχῆμά γε οὐδὲν μᾶλλον φῆς εἶναι τὸ στρογγύλον τοῦ εὔθεος, οὐδὲ τὸ ἔτερον τοῦ εὔθεος. ἀληθῆ λέγεις.

St. 75a

[Μένων]: τί ποτε οὖν τοῦτο οὗ τοῦτο ὄνομά ἐστιν, τὸ σχῆμα; πειρῶ λέγειν. εἰ οὖν τῷ ἔρωτῶντι οὕτως ἡ περὶ σχῆματος ἢ χρώματος εἰπες ὅτι ἄλλ' οὐδὲ μανθάνω ἔγωγε ὅτι βούλει, ὡς ἄνθρωπε, οὐδὲ οἶδα ὅτι λέγεις, ἵσως ἀν ἔθαμασε καὶ εἰπεν· οὐ μανθάνεις ὅτι ζητῶ τὸ ἐπὶ πᾶσιν τούτοις ταύτον; ἡ οὐδὲ ἐπὶ τούτοις, ὡς Μένων, ἔχοις ἀν εἰπεῖν, εἴ τίς σε ἔρωτῷ· τί ἐστιν ἐπὶ τῷ στρογγύλῳ καὶ εὔθεῃ καὶ ἐπὶ τοῖς ἄλλοις, ἂ δὴ σχῆματα καλεῖς, ταύτὸν ἐπὶ πᾶσιν; πειρῶ εἰπεῖν, ἵνα καὶ γένηται σοι μελέτη πρὸς τὴν περὶ τῆς ἀρετῆς ἀπόκρισιν. μή, [75b] ἄλλὰ σύ, ὡς Σώκρατες, εἰπέ. βούλει σοι χαρίσωμαι; πάνυ γε. θελήσεις οὖν καὶ σὺ ἐμοὶ εἰπεῖν περὶ τῆς ἀρετῆς; ἔγωγε. προθυμητέον τοίνυν· ἄξιον γάρ. πάνυ μὲν οὖν. φέρε δή, πειρώμεθά σοι εἰπεῖν τί ἐστιν σχῆμα. σκόπει οὖν εἰ τόδε ἀποδέχῃ αὐτὸν εἶναι· ἔστω γάρ δὴ ήμιν τοῦτο σχῆμα, ὃ μόνον τῶν ὄντων τυγχάνει χρώματι ἀεὶ ἐπόμενον. ίκανῶς σοι, ἡ ἄλλως πιὼς ζητεῖς; ἔγω γὰρ κἀν [75c] οὕτως ἀγαπῶν εἴ μοι ἀρετὴν εἴποις. ἄλλὰ τοῦτό γε εὕθετες, ὡς Σώκρατες. πῶς λέγεις; ὅτι σχῆμα πού ἐστιν κατὰ τὸν σὸν λόγον ὃ ἀεὶ χρόα ἐπεται. εἰεν· εἰ δὲ δὴ τὴν χρόαν τις μὴ φαίη εἰδέναι, ἄλλὰ ὡσαύτως ἀποροῖ ὥσπερ περὶ τοῦ σχῆματος, τί ἀν οἵει σοι ἀποκεκρίσθαι; τάληθῇ ἔγωγε· καὶ εἰ μέν γε τῶν σοφῶν τις εἴη καὶ ἐριστικῶν τε καὶ ἀγωνιστικῶν ὁ ἔρομενος, εἴποιμ' ἀν αὐτῷ [75d] ὅτι ἐμοὶ μὲν εἴρηται· εἰ δὲ μὴ ὄρθως λέγω, σὸν ἔργον λαμβάνειν λόγον καὶ ἐλέγχειν. εἰ δὲ ὥσπερ ἔγω τε καὶ σὺ νυνὶ φίλοι ὄντες βούλοιντο ἄλλήλοις διαλέγεσθαι, δεῖ δὴ πραότερόν πιὼς καὶ διαλεκτικώτερον ἀποκρίνεσθαι. ἔστι δὲ ἵσως τὸ διαλεκτικώτερον μὴ μόνον τάληθῇ ἀποκρίνεσθαι, ἄλλὰ καὶ δι' ἐκείνων ὡν ἀν προσομοιογῇ εἰδέναι ὁ ἔρωτῶμενος. πειράσομαι δὴ καὶ ἔγω σοι οὕτως εἰπεῖν. λέγε [75e] γάρ μοι· τελευτὴν καλεῖς τι; τοιόνδε λέγω οἷον πέρας καὶ ἔσχατον— πάντα ταῦτα ταύτον τι λέγω· ἵσως δ' ἀν ήμιν Πρόδικος διαφέροιτο, ἄλλὰ σύ γέ που καλεῖς πεπεράνθαι τι καὶ τετελευτηκέναι— τὸ τοιοῦτον βούλομαι λέγειν, οὐδὲν ποικίλον. ἄλλὰ καλῶ, καὶ οἷμαι μανθάνειν ὃ λέγεις.

St. 76a

[Σωκράτης]: τί δ'; ἐπίπεδον καλεῖς τι, καὶ ἔτερον αὖ στερεόν, οἷον ταῦτα τὰ ἐν ταῖς γεωμετρίαις; ἔγωγε καλῶ. ἡδη τοίνυν ἀν μάθοις μου ἐκ τούτων σχῆμα ὃ λέγω. κατὰ γὰρ παντὸς σχῆματος τοῦτο λέγω, εἰς ὃ τὸ στερεὸν περαίνει, τοῦτ' εἶναι σχῆμα· ὅπερ ἀν συλλαβῶν εἴποιμι στερεοῦ πέρας σχῆμα εἶναι. τὸ δὲ χρῶμα τί λέγεις, ὡς Σώκρατες; ὑβριστής γ' εἴ, ὡς Μένων· ἀνδρὶ πρεσβύτῃ πράγματα προστάττεις ἀποκρίνεσθαι, αὐτὸς δὲ οὐκ ἐθέλεις ἀναμνησθεὶς [76b] εἰπεῖν ὅτι ποτε λέγει Γοργίας ἀρετὴν εἶναι. ἄλλ' ἐπειδάν μοι σὺ τοῦτ' εἴπης, ὡς Σώκρατες, ἔρω τοι. καὶ κατακεκαλυμένος τις γνοίη, ὡς Μένων, διαλεγομένου σου, ὅτι καλὸς εἴ καὶ ἔρασταί σοι ἔτι εἰσίν. τί δή; ὅτι οὐδὲν ἄλλ' ἡ ἐπιτάττεις ἐν τοῖς λόγοις, ὅπερ ποιοῦσιν οἱ τρυφῶντες, ἄτε τυραννεύοντες ἔως ἀν ἐν ὥρᾳ [76c] ὥσιν, καὶ ἄμα ἐμοῦ ἵσως κατέγνωκας ὅτι εἰμὶ ἡττων τῶν καλῶν· χαριοῦμαι οὖν σοι καὶ ἀποκρινοῦμαι. πάνυ μὲν οὖν χάρισαι. βούλει οὖν σοι κατὰ Γοργίαν ἀποκρίνωμαι, ἦ ἀν σὺ μάλιστα ἀκολουθήσαις; βούλομαι· πῶς γάρ οὐ; οὐκοῦν λέγετε ἀπορροάς τινας τῶν ὄντων κατὰ Ἐμπεδοκλέα; σφόδρα γε. καὶ πόρους εἰς οὓς καὶ δι' ὧν αἱ ἀπορροαὶ πορεύονται; πάνυ γε. καὶ τῶν ἀπορροῶν τὰς μὲν ἀρμόττειν ἐνίοις τῶν [76d] πόρων, τὰς δὲ ἐλάττους ἡ μείζους εἶναι; ἔστι ταῦτα. οὐκοῦν καὶ ὄψιν καλεῖς τι; ἔγωγε. ἐκ τούτων δὴ σύνες ὅ τοι λέγω, ἔφη Πίνδαρος. ἔστιν γάρ χρόα ἀπορροὴ σχημάτων ὅψει σύμμετρος καὶ αἰσθητός. ἄριστά μοι δοκεῖς, ὡς Σώκρατες, ταύτην τὴν ἀπόκρισιν εἰρηκέναι. ἵσως γάρ σοι κατὰ

συνήθειαν εἴρηται· καὶ ἄμα οἵμαι ἐννοεῖς ὅτι ἔχοις ἀν ἔξ αὐτῆς εἰπεῖν καὶ φωνὴν ὃ ἔστι, καὶ [76e] ὁσμὴν καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν τοιούτων. πάνυ μὲν οὖν. τραγικὴ γάρ ἔστιν, ὡς Μένων, ἡ ἀπόκρισις, ὥστε ἀρέσκει σοι μᾶλλον ἢ ἡ περὶ τοῦ σχήματος. ἔμοιγε. ἀλλ' οὐκ ἔστιν, ὡς παῖ Άλεξιδήμου, ὃς ἐγὼ ἐμαυτὸν πείθω, ἀλλ' ἐκείνη βελτίων· οἵμαι δὲ οὐδ' ἀν σοὶ δόξαι, εἰ μή, ὥσπερ χθὲς ἔλεγες, ἀναγκαῖόν σοι ἀπιέναι πρὸ τῶν μυστηρίων, ἀλλ' εἰ περιμείναις τε καὶ μυηθείης.

St. 77a

[Μένων]: ἀλλὰ περιμένοιμ' ἄν, ὡς Σώκρατες, εἴ μοι πολλὰ τοιαῦτα λέγοις. ἀλλὰ μὴν προθυμίας γε οὐδὲν ἀπολείψω, καὶ σοῦ ἔνεκα καὶ ἐμαυτοῦ, λέγων τοιαῦτα· ἀλλ' ὅπως μὴ οὐχ οἴός τ' ἔσομαι πολλὰ τοιαῦτα λέγειν. ἀλλ' ἵθι δὴ πειρῶ καὶ σὺ ἐμοὶ τὴν ὑπόσχεσιν ἀποδοῦναι, κατὰ δλου εἰπὼν ἀρετῆς πέρι ὅτι ἔστιν, καὶ παῦσαι πολλὰ ποιῶν ἐκ τοῦ ἐνός, ὅπερ φασὶ τοὺς συντρίβοντάς τι ἔκάστοτε οἱ σκώπτοντες, ἀλλὰ ἐάσας ὅλην καὶ ὑγιῆ εἰπὲ τί ἔστιν ἀρετή. τὰ δέ γε παραδείγματα [77b] παρ' ἐμοῦ εἶληφας. δοκεῖ τοίνυν μοι, ὡς Σώκρατες, ἀρετὴ εἴναι, καθάπερ ὁ ποιητὴς λέγει, χαίρειν τε καλοῖσι καὶ δύνασθαι· καὶ ἐγὼ τοῦτο λέγω ἀρετήν, ἐπιθυμοῦντα τῶν καλῶν δυνατὸν εἴναι πορίζεσθαι. ἄρα λέγεις τὸν τῶν καλῶν ἐπιθυμοῦντα ἀγαθῶν ἐπιθυμητὴν εἴναι; μάλιστά γε. ἄρα ὡς ὅντων τινῶν οἱ τῶν κακῶν ἐπιθυμοῦσιν, ἐτέρων δὲ οἱ τῶν ἀγαθῶν; [77c] οὐ πάντες, ὥριστε, δοκοῦσί σοι τῶν ἀγαθῶν ἐπιθυμεῖν; οὐκέτι γέ. ἀλλὰ τινες τῶν κακῶν; ναί. οἱόμενοι τὰ κακὰ ἀγαθὰ εἴναι, λέγεις, ἢ καὶ γιγνώσκοντες ὅτι κακά ἔστιν ὅμως ἐπιθυμοῦσιν αὐτῶν; ἀμφότερα ἔμοιγε δοκοῦσιν. ἢ γὰρ δοκεῖ τίς σοι, ὡς Μένων, γιγνώσκων τὰ κακὰ ὅτι κακά ἔστιν ὅμως ἐπιθυμεῖν αὐτῶν; μάλιστα. τί ἐπιθυμεῖν λέγεις; ἢ γενέσθαι αὐτῷ; γενέσθαι· τί γὰρ ἄλλο; [77d] πότερον ἡγούμενος τὰ κακὰ ὠφελεῖν ἐκεῖνον ὡς ἀν γένηται, ἢ γιγνώσκων τὰ κακὰ ὅτι βλάπτει ὡς ἀν παρῇ; εἰσὶ μὲν οἱ ἡγούμενοι τὰ κακὰ ὠφελεῖν, εἰσὶν δὲ καὶ οἱ γιγνώσκοντες ὅτι βλάπτει. ἢ καὶ δοκοῦσί σοι γιγνώσκειν τὰ κακὰ ὅτι κακά ἔστιν οἱ ἡγούμενοι τὰ κακὰ ὠφελεῖν; οὐ πάνυ μοι δοκεῖ τοῦτο γε. οὐκοῦν δῆλον ὅτι οὗτοι μὲν οὐ τῶν κακῶν ἐπιθυμοῦσιν, οἱ [77e] ἀγνοοῦντες αὐτά, ἀλλὰ ἐκείνων ἂν ὤντο ἀγαθὰ εἴναι, ἔστιν δὲ ταῦτα γε κακά· ὥστε οἱ ἀγνοοῦντες αὐτὰ καὶ οἱόμενοι ἀγαθὰ εἴναι δῆλον ὅτι τῶν ἀγαθῶν ἐπιθυμοῦσιν. ἢ οὐ; κινδυνεύουσιν οὗτοί γε. τί δέ; οἱ τῶν κακῶν μὲν ἐπιθυμοῦντες, ὡς φῆς σύ, ἡγούμενοι δὲ τὰ κακὰ βλάπτειν ἐκεῖνον ὡς ἀν γίγνηται, γιγνώσκουσιν δῆπου ὅτι βλαβήσονται ὑπ' αὐτῶν;

St. 78a

[Μένων]: ἀνάγκη. ἀλλὰ τοὺς βλαπτομένους οὔτοι οἴονται ἀθλίους εἴναι καθ' ὅσον βλάπτονται; καὶ τοῦτο ἀνάγκη. τοὺς δὲ ἀθλίους οὐ κακοδαίμονας; οἵμαι ἔγωγε. ἔστιν οὖν ὅστις βούλεται ἀθλος καὶ κακοδαίμων εἴναι; οὐ μοι δοκεῖ, ὡς Σώκρατες. οὐκ ἄρα βούλεται, ὡς Μένων, τὰ κακὰ οὐδείς, εἴπερ μὴ βούλεται τοιοῦτος εἴναι. τί γὰρ ἄλλο ἔστιν ἀθλιον εἴναι ἢ ἐπιθυμεῖν τε τῶν κακῶν καὶ κτᾶσθαι; κινδυνεύεις ἀληθῆ [78b] λέγειν, ὡς Σώκρατες· καὶ οὐδεὶς βούλεσθαι τὰ κακά. οὐκοῦν νυνδὴ ἔλεγες ὅτι ἔστιν ἢ ἀρετὴ βούλεσθαι τε τάγαθὰ καὶ δύνασθαι; εἴπον γάρ. οὐκοῦν τοῦ λεχθέντος τὸ μὲν βούλεσθαι πᾶσιν ὑπάρχει, καὶ ταύτη γε οὐδὲν ὁ ἔτερος τοῦ ἐτέρου βελτίων; φαίνεται. ἀλλὰ δῆλον ὅτι εἴπερ ἔστι βελτίων ἄλλος ἄλλου, κατὰ τὸ δύνασθαι ἀν εἴη ἀμείνων. πάνυ γε. τοῦτ' ἔστιν ἄρα, ὡς ἔοικε, κατὰ τὸν σὸν λόγον ἀρετή, δύναμις [78c] τοῦ πορίζεσθαι τάγαθά. παντάπασί μοι δοκεῖ, ὡς Σώκρατες, οὕτως ἔχειν ὡς σὺ νῦν ὑπολαμβάνεις. ίδωμεν δὴ καὶ τοῦτο εἰ ἀληθὲς λέγεις· ἵσως γὰρ ἀν εὖ λέγοις. τάγαθὰ φῆς οἶόν τ' εἴναι πορίζεσθαι ἀρετὴν εἴναι; ἔγωγε. ἀγαθὰ δὲ καλεῖς οὐχὶ οἴον ὑγίειάν τε καὶ πλούτον; καὶ χρυσίον λέγω καὶ ἀργύριον κτᾶσθαι καὶ τιμὰς ἐν πόλει καὶ ἀρχάς. μὴ ἄλλ' ἄττα λέγεις τάγαθὰ ἢ τὰ τοιαῦτα; οὐκ, ἀλλὰ πάντα [78d] λέγω τὰ τοιαῦτα. εἴεν· χρυσίον δὲ δὴ καὶ ἀργύριον πορίζεσθαι ἀρετή ἔστιν, ὡς φησι Μένων ὃ τοῦ μεγάλου βασιλέως πατρικὸς ξένος. πότερον προστιθεῖς τούτῳ τῷ πόρῳ, ὡς Μένων, τὸ δικαίως καὶ δσίως, ἢ οὐδέν σοι διαφέρει, ἀλλὰ καν ἀδίκως τις αὐτὰ πορίζηται, ὁμοίως σὺ αὐτὰ ἀρετὴν καλεῖς; οὐ δῆπου, ὡς Σώκρατες. ἀλλὰ κακίαν. πάντως δῆπου. δεῖ ἄρα, ὡς ἔοικε, τούτῳ τῷ πόρῳ δικαιοσύνην ἢ σωφροσύνην ἢ ὁσιότητα [78e] προσεῖναι, ἢ ἄλλο τι μόριον ἀρετῆς· εἰ δὲ μή, οὐκέτι ἔσται ἀρετή, καίπερ ἐκπορίζουσα τάγαθά. πῶς γὰρ ἄνευ τούτων ἀρετὴ γένοιτ' ἄν; τὸ δὲ μὴ ἐκπορίζειν χρυσίον καὶ ἀργύριον, ὅταν μὴ

δίκαιον ἡ, μήτε αὐτῷ μήτε ἄλλῳ, οὐκ ἀρετὴ καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀπορία; φαίνεται.

St. 79a

[Σωκράτης]: οὐδὲν ἄρα μᾶλλον ὁ πόρος τῶν τοιούτων ἀγαθῶν ἡ ἡ ἀπορία ἀρετὴ ἀν εἰη, ἄλλα, ὡς ἔοικεν, ὁ μὲν ἀν μετὰ δικαιοσύνης γίγνηται, ἀρετὴ ἐσται, ὁ δ' ἀν ἄνευ πάντων τῶν τοιούτων, κακία. δοκεῖ μοι ἀναγκαῖον εἶναι ὡς λέγεις. οὐκοῦν τούτων ἔκαστον ὀλίγον πρότερον μόριον ἀρετῆς ἔφαμεν εἶναι, τὴν δικαιοσύνην καὶ σωφροσύνην καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα; ναί. εἴτα, ὡς Μένων, παίζεις πρός με; τί δῆ, ὡς Σώκρατες; ὅτι ἄρτι ἐμοῦ δεηθέντος σου μὴ καταγνύναι μηδὲ κερματίζειν τὴν ἀρετήν, καὶ δόντος παραδείγματα καθ' ἂ δέοι ἀποκρίνεσθαι, τούτου μὲν ἡμέλησας, λέγεις δέ μοι ὅτι ἀρετή ἐστιν [79b] οἷόν τ' εἶναι τάγαθὰ πορίζεσθαι μετὰ δικαιοσύνης· τοῦτο δὲ φῆς μόριον ἀρετῆς εἶναι; ἔγωγε. οὐκοῦν συμβαίνει ἐξ ὧν σὺ ὁμολογεῖς, τὸ μετὰ μορίου ἀρετῆς πράττειν ὅτι ἀν πράττῃ, τοῦτο ἀρετὴν εἶναι· τὴν γὰρ δικαιοσύνην μόριον φῆς ἀρετῆς εἶναι, καὶ ἔκαστα τούτων. τί οὖν δὴ τοῦτο λέγω; ὅτι ἐμοῦ δεηθέντος ὅλον εἰπεῖν τὴν ἀρετήν, αὐτὴν μὲν πολλοῦ δεῖς εἰπεῖν ὅτι ἐστίν, πᾶσαν δὲ φῆς πρᾶξιν ἀρετὴν εἶναι, ἔνπερ μετὰ μορίου ἀρετῆς [79c] πράττηται, ὥσπερ εἰρηκὼς ὅτι ἀρετή ἐστιν τὸ ὅλον καὶ ἦδη γνωσομένου ἐμοῦ, καὶ ἐὰν σὺ κατακερματίζης αὐτὴν κατὰ μόρια. δεῖται οὖν σοι πάλιν ἐξ ἀρχῆς, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τῆς αὐτῆς ἐρωτήσεως, ὡς φίλε Μένων, τί ἐστιν ἀρετή, εἰ μετὰ μορίου ἀρετῆς πᾶσα πρᾶξις ἀρετὴ ἀν εἴη; τοῦτο γάρ ἐστιν λέγειν, ὅταν λέγῃ τις, ὅτι πᾶσα ἡ μετὰ δικαιοσύνης πρᾶξις ἀρετή ἐστιν. ἡ οὐ δοκεῖ σοι πάλιν δεῖσθαι τῆς αὐτῆς ἐρωτήσεως, ἀλλ' οἵτινα εἰδέναι μόριον ἀρετῆς ὅτι ἐστίν, αὐτὴν μὴ εἰδότα; οὐκ ἐμοιγε δοκεῖ. εἰ [79d] γὰρ καὶ μέμνησαι, ὅτ' ἔγώ σοι ἄρτι ἀπεκρινάμην περὶ τοῦ σχήματος, ἀπεβάλλομέν που τὴν τοιαύτην ἀπόκρισιν τὴν διὰ τῶν ἔτι ζητουμένων καὶ μήπω ὁμολογημένων ἐπιχειροῦσαν ἀποκρίνεσθαι. καὶ ὄρθως γε ἀπεβάλλομεν, ὡς Σώκρατες. μὴ τοίνυν, ὡς ἄριστε, μηδὲ σὺ ἔτι ζητουμένης ἀρετῆς ὅλης ὅτι ἐστὶν οἴου διὰ τῶν ταύτης μορίων ἀποκρινόμενος δηλώσειν αὐτὴν ὁτιοῦν, ἡ ἄλλο ὁτιοῦν τούτῳ τῷ αὐτῷ τρόπῳ [79e] λέγων, ἀλλὰ πάλιν τῆς αὐτῆς δεήσεσθαι ἐρωτήσεως, τίνος ὄντος ἀρετῆς λέγεις ἢ λέγεις· ἡ οὐδὲν σοι δοκῶ λέγειν; ἐμοιγε δοκεῖς ὄρθως λέγειν. ἀπόκριναι τοίνυν πάλιν ἐξ ἀρχῆς· τί φῆς ἀρετὴν εἶναι καὶ σὺ καὶ ὁ ἑταῖρός σου;

St. 80a

[Μένων]: ὡς Σώκρατες, ἥκουον μὲν ἔγωγε πρὶν καὶ συγγενέσθαι σοι ὅτι σὺ οὐδὲν ἄλλο ἡ αὐτός τε ἀπορεῖς καὶ τοὺς ἄλλους ποιεῖς ἀπορεῖν· καὶ νῦν, ὡς γέ μοι δοκεῖς, γοητεύεις με καὶ φαρμάττεις καὶ ἀτεχνῶς κατεπάδεις, ὥστε μεστὸν ἀπορίας γεγονέναι. καὶ δοκεῖς μοι παντελῶς, εἰ δεῖ τι καὶ σκῶψαι, ὁμοιότατος εἶναι τό τε εἶδος καὶ τάλλα ταύτη τῇ πλατείᾳ νάρκη τῇ θαλαττίᾳ· καὶ γὰρ αὕτη τὸν ἀεὶ πλησιάζοντα καὶ ἀπτόμενον ναρκᾶν ποιεῖ, καὶ σὺ δοκεῖς μοι νῦν ἐμὲ τοιοῦτόν τι πεποιηκέναι, ναρκᾶν· ἀληθῶς γὰρ ἔγωγε καὶ τὴν [80b] ψυχὴν καὶ τὸ στόμα ναρκῶ, καὶ οὐκ ἔχω ὅτι ἀποκρίνωμαί σοι. καίτοι μυριάκις γε περὶ ἀρετῆς παμπόλλους λόγους εἱρηκα καὶ πρὸς πολλούς, καὶ πάνυ εὖ, ὡς γε ἐμαυτῷ ἐδόκουν· νῦν δὲ οὐδὲν ὅτι ἐστὶν τὸ παράπαν ἔχω εἰπεῖν. καί μοι δοκεῖς εὖ βουλεύεσθαι οὐκ ἐκπλέων ἐνθένδε οὐδὲν ἀποδημῶν· εἰ γὰρ ξένος ἐν ἄλλῃ πόλει τοιαῦτα ποιοῖς, τάχ' ἀν ὡς γόης ἀπαχθείης. πανούργος εῖ, ὡς Μένων, καὶ ὀλίγου ἔξηπάτησάς με. τί μάλιστα, ὡς Σώκρατες; γιγνώσκω [80c] οὖ ἔνεκά με ἱκασσας. τίνος δὴ οἴει; ἵνα σε ἀντεικάσω. ἔγὼ δὲ τοῦτο οἶδα περὶ πάντων τῶν καλῶν, ὅτι χαίρουσιν εἰκαζόμενοι— λυσιτελεῖ γὰρ αὐτοῖς· καλαὶ γὰρ οἴμαι τῶν καλῶν καὶ αἱ εἰκόνες— ἀλλ' οὐκ ἀντεικάσομαί σε. ἔγὼ δέ, εἰ μὲν ἡ νάρκη αὐτὴ ναρκῶσα οὔτω καὶ τοὺς ἄλλους ποιεῖ ναρκᾶν, ἔσικα αὐτῇ· εἰ δὲ μή, οὕ. οὐ γὰρ εὐπορῶν αὐτὸς τοὺς ἄλλους ποιῶ ἀπορεῖν, ἀλλὰ παντὸς μᾶλλον αὐτὸς ἀπορῶν οὕτως καὶ τοὺς ἄλλους ποιῶ ἀπορεῖν. [80d] καὶ νῦν περὶ ἀρετῆς ὁ ἐστὶν ἔγὼ μὲν οὐκ οἶδα, σὺ μέντοι ἵσως πρότερον μὲν ἡδησθα πρὶν ἐμοῦ ἄψασθαι, νῦν μέντοι δημοιος εῖ οὐκ εἰδότι. δημως δὲ ἔθελω μετὰ σοῦ σκέψασθαι καὶ συζητῆσαι ὅτι ποτέ ἐστιν. καὶ τίνα τρόπον ζητήσεις, ὡς Σώκρατες, τοῦτο ὃ μὴ οἶσθα τὸ παράπαν ὅτι ἐστίν; ποῖον γὰρ ὡν οὐκ οἶσθα προθέμενος ζητήσεις; ἡ εἰ καὶ ὅτι μάλιστα ἐντύχοις αὐτῷ, πῶς εἰσῃ ὅτι τοῦτο ἐστὶν ὃ σὺ οὐκ ἡδησθα; μανθάνω [80e] οἶον βούλει λέγειν, ὡς Μένων. ὄρᾶς τοῦτον ὡς ἐριστικὸν λόγον κατάγεις, ὡς οὐκ ἄρα ἐστιν ζητεῖν ἀνθρώπῳ οὔτε ὃ οἶδε οὔτε ὃ μὴ οἶδε; οὔτε γὰρ ἀν ὃ γε οἶδεν ζητοῖ— οἶδεν γάρ, καὶ οὐδὲν δεῖ τῷ γε τοιούτῳ ζητήσεως— οὔτε ὃ

μὴ οἶδεν— οὐδὲ γὰρ οἴδεν ὅτι ζητήσει.

St. 81a

[Μένων]: ούκοῦν καλῶς σοι δοκεῖ λέγεσθαι ὁ λόγος οὗτος, ὡς Σώκρατες; οὐκ ἔμοιγε. ἔχεις λέγειν ὅπῃ; ἔγωγε· ἀκήκοα γὰρ ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν σοφῶν περὶ τὰ θεῖα πράγματα— τίνα λόγου λεγόντων; ἀληθῆ, ἔμοιγε δοκεῖν, καὶ καλόν. τίνα τοῦτον, καὶ τίνες οἱ λέγοντες; οἱ μὲν λέγοντές εἰσι τῶν Ἱερέων τε καὶ τῶν Ἱερειῶν ὅσοις μεμέληκε περὶ ὧν μεταχειρίζονται λόγου οἵοις τ' εἶναι διδόναι· [81b] λέγει δὲ καὶ Πίνδαρος καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν ποιητῶν ὅσοι θεῖοι εἰσιν. ἂ δὲ λέγουσιν, ταυτί ἐστιν· ἀλλὰ σκόπει εἴς σοι δοκοῦσιν ἀληθῆ λέγειν. φασὶ γὰρ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀθάνατον, καὶ τοτὲ μὲν τελευτᾶν— ὁ δὴ ἀποθυήσκειν καλοῦσι— τοτὲ δὲ πάλιν γίγνεσθαι, ἀπόλλυσθαι δ' οὐδέποτε· δεῖν δὴ διὰ ταῦτα ὡς ὁσιώτατα διαβιῶνται τὸν βίον· οἶσιν γὰρ ἄν—

Φερσεφόνα ποινὰν παλαιοῦ πένθεος
δέξεται, εἰς τὸν ὑπερθεν ἄλιον κείνων ἐνάτῳ ἔτεϊ
ἀνδιδοῖ ψυχὰς πάλιν,
ἔκ τान βασιλῆς ἀγαυοὶ
καὶ σθένει κραιπνοὶ σοφίᾳ τε μέγιστοι
ἄνδρες αὔξοντ· ἐς δὲ τὸν λοιπὸν χρόνον ἥρωες ἀγνοὶ πρὸς ἀνθρώπων καλεῦνται.

Pind. fr. 133 Bergk

[Μένων]: ἄτε οὖν ἡ ψυχὴ ἀθάνατός τε οὖσα καὶ πολλάκις γεγονυῖα, καὶ ἐωρακυῖα καὶ τὰ ἐνθάδε καὶ τὰ ἐν Ἀΐδου καὶ πάντα χρήματα, οὐκ ἔστιν ὅτι οὐ μεμάθηκεν· ὥστε οὐδὲν θαυμαστὸν καὶ περὶ ἀρετῆς καὶ περὶ ἄλλων οἰόν τ' εἶναι αὐτὴν ἀναμνησθῆναι, ἃ γε καὶ πρότερον ἡπίστατο. ἄτε γὰρ τῆς φύσεως ἀπάσης [81d] συγγενοῦς οὕσης, καὶ μεμαθηκυίας τῆς ψυχῆς ἀπαντα, οὐδὲν κωλύει ἐν μόνον ἀναμνησθέντα— ὁ δὴ μάθησιν καλοῦσιν ἀνθρωποι— τάλλα πάντα αὐτὸν ἀνευρεῖν, ἔαν τις ἀνδρεῖος ἢ καὶ μὴ ἀποκάμνη ζητῶν· τὸ γὰρ ζητεῖν ἄρα καὶ τὸ μανθάνειν ἀνάμνησις ὅλον ἔστιν. οὐκούν δεῖ πείθεσθαι τούτῳ τῷ ἐριστικῷ λόγῳ· οὗτος μὲν γὰρ ἄν ήμᾶς ἀργοὺς ποιήσειν καὶ ἔστιν τοῖς μαλακοῖς τῶν ἀνθρώπων ἥδυς ἀκοῦσαι, δεῖ δὲ [81e] ἐργατικούς τε καὶ ζητητικοὺς ποιεῖ· ὡς ἔγω πιστεύων ἀληθεῖ εἶναι ἐθέλω μετὰ σοῦ ζητεῖν ἀρετὴ ὅτι ἔστιν. ναί, ὡς Σώκρατες· ἀλλὰ πῶς λέγεις τοῦτο, ὅτι οὐ μανθάνομεν, ἀλλὰ ἦν καλοῦμεν μάθησιν ἀνάμνησίς ἔστιν; ἔχεις με τοῦτο διδάξαι ὡς οὕτως ἔχει;

St. 82a

[Σωκράτης]: καὶ ἄρτι εἶπον, ὡς Μένων, ὅτι πανούργος εἴ, καὶ νῦν ἐρωτᾷς εἰ ἔχω σε διδάξαι, δὸς οὐ φημι διδαχὴν εἶναι ἀλλ' ἀνάμνησιν, ἵνα δὴ εὐθὺς φαίνωμαι αὐτὸς ἐμαυτῷ τάναντία λέγων. οὐ μὰ τὸν Δία, ὡς Σώκρατες, οὐ πρὸς τοῦτο βλέψας εἶπον, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ ἔθους· ἀλλ' εἴ πῶς μοι ἔχεις ἐνδείξασθαι ὅτι ἔχει ὕσπερ λέγεις, ἐνδειξαι. ἀλλ' ἔστι μὲν οὐ ράδιον, ὅμως δὲ ἐθέλω προθυμηθῆναι σοῦ ἔνεκα. ἀλλά μοι προσκάλεσον τῶν πολλῶν ἀκολούθων [82b] τουτωνὶ τῶν σαυτοῦ ἔνα, δοντινα βούλει, ἵνα ἐν τούτῳ σοι ἐπιδείξωμαι. πάνυ γε. δεῦρο πρόσελθε. Ἐλλην μέν ἔστι καὶ ἐλληνίζει; πάνυ γε σφόδρα, οἰκογενῆς γε. πρόσεχε δὴ τὸν νοῦν ὀπότερ' ἄν σοι φαίνηται, ἢ ἀναμιμνησκόμενος ἢ μανθάνων παρ' ἐμοῦ. ἀλλὰ προσέξω. εἰπὲ δὴ μοι, ὡς παῖ, γιγνώσκεις τετράγωνον χωρίον ὅτι τοιοῦτόν ἔστιν; ἔγωγε. ἔστιν οὖν τετράγωνον [82c] χωρίον ἵσας ἔχον τὰς γραμμὰς ταύτας πάσας, τέτταρας οὕσας; πάνυ γε. οὐ καὶ ταυτασὶ τὰς διὰ μέσου ἔστιν ἵσας ἔχον; ναί. οὐκοῦν εἴη ἀν τοιοῦτον χωρίον καὶ μεῖζον καὶ ἔλαττον; πάνυ γε. εἰ οὖν εἴη αὕτη ἡ πλευρὰ δυοῖν ποδοῖν καὶ αὕτη δυοῖν, πόσων ἀν εἴη ποδῶν τὸ ὄλον; ὥδε δὲ σκόπει· εἰ ἦν ταύτη δυοῖν ποδοῖν, ταύτη δὲ ἐνὸς ποδὸς μόνον, ἄλλο τι ἄπαξ ἀν ἦν δυοῖν ποδοῖν τὸ χωρίον; ναί. [82d] ἐπειδὴ δὲ δυοῖν ποδοῖν καὶ ταύτη, ἄλλο τι ἢ διὶς δυοῖν γίγνεται; γίγνεται. δυοῖν ἄρα διὶς γίγνεται ποδῶν; ναί. πόσοι οὖν εἰσιν οἱ δύο διὶς πόδες; λογισάμενος εἰπέ. τέτταρες, ὡς Σώκρατες. οὐκοῦν γένοιτ' ἀν τούτου τοῦ χωρίου ἔτερον διπλάσιον, τοιοῦτον δέ, ἵσας ἔχον πάσας τὰς γραμμὰς ὕσπερ τοῦτο; ναί. πόσων οὖν ἔσται ποδῶν; ὄκτω. φέρε δῆ, πειρῶ μοι εἰπεῖν πηλίκη τις ἔσται [82e] ἐκείνου ἡ γραμμὴ ἐκάστη. ἡ μὲν γὰρ τοῦδε δυοῖν

ποδοῖν· τί δὲ ἡ ἐκείνου τοῦ διπλασίου; δῆλον δή, ὡς Σώκρατες, ὅτι διπλασία. ὁρᾶς, ὡς Μένων, ὃς ἔγω τοῦτον οὐδὲν διδάσκω, ἀλλ' ἐρωτῶ πάντα; καὶ νῦν οὗτος οἰεται εἰδέναι ὅποια ἐστὶν ἀφ' ἣς τὸ ὀκτώπουν χωρίου γενήσεται· ἡ οὐ δοκεῖ σοι; ἔμοιγε. οἶδεν οὖν; οὐ δῆτα. οἰεται δέ γε ἀπὸ τῆς διπλασίας; ναί.

St. 83a

[Μένων]: Θεῶ δὴ αὐτὸν ἀναμιμησκόμενον ἐφεξῆς, ὃς δεῖ ἀναμιμήσκεσθαι. σὺ δέ μοι λέγε· ἀπὸ τῆς διπλασίας γραμμῆς φῆς τὸ διπλάσιον χωρίον γίγνεσθαι; τοιόνδε λέγω, μὴ ταύτη μὲν μακρόν, τῇ δὲ βραχύ, ἀλλὰ ἵσον πανταχῇ ἐστω ὥσπερ τουτί, διπλάσιον δὲ τούτου, ὀκτώπουν· ἀλλ' ὅρα εἰ ἔτι σοι ἀπὸ τῆς διπλασίας δοκεῖ ἐσεσθαι. ἔμοιγε. οὐκοῦν διπλασία αὕτη ταύτης γίγνεται, ἀν ἐτέραν τοσαύτην προσθῶμεν ἐνθένδε; πάνυ γε. ἀπὸ ταύτης δή, φῆς, ἐσται τὸ ὀκτώπουν χωρίον, ἂν τέτταρες τοσαῦται γένωνται; [83b] ναί. ἀναγραψώμεθα δὴ ἀπ' αὐτῆς ἵσας τέτταρας. ἄλλο τι ἡ τουτὶ ἂν εἴη ὃ φῆς τὸ ὀκτώπουν εἶναι; πάνυ γε. οὐκοῦν ἐν αὐτῷ ἐστιν ταυτὶ τέτταρα, ὃν ἔκαστον ἵσον τούτῳ ἐστὶν τῷ τετράποδι; ναί. πόσον οὖν γίγνεται; οὐ τετράκις τοσοῦτον; πῶς δ' οὐ; διπλάσιον οὖν ἐστιν τὸ τετράκις τοσοῦτον; οὐ μὰ Δία. ἄλλὰ τετραπλάσιον γίγνεται χωρίον. ἀληθῆ λέγεις. τεττάρων γὰρ τετράκις ἐστὶν ἐκκαίδεκα. οὐχί; ναί. ὀκτώπουν δ' ἀπὸ ποίας γραμμῆς; οὐχὶ ἀπὸ μὲν ταύτης τετραπλάσιον; φημί. τετράποδον δὲ ἀπὸ τῆς ἡμισέας ταυτησὶ τουτί; ναί. εἰεν· τὸ δὲ ὀκτώπουν οὐ τοῦδε μὲν διπλάσιον ἐστιν, τούτου δὲ ἡμισυ; ναί. οὐκ ἀπὸ μὲν μείζονος ἐσται ἡ τοσαύτης γραμμῆς, ἀπὸ ἐλάττονος δὲ ἡ τοσησδί; [83d] ἡ οὐ; ἔμοιγε δοκεῖ οὕτω. καλῶς· τὸ γάρ σοι δοκοῦν τοῦτο ἀποκρίνου. καὶ μοι λέγε· οὐχ ἦδε μὲν δυοῖν ποδοῖν ἦν, ἡ δὲ τεττάρων; ναί. δεῖ ἄρα τὴν τοῦ ὀκτώποδος χωρίου γραμμὴν μείζω μὲν εἶναι τῆσδε τῆς δίποδος, ἐλάττω δὲ τῆς τετράποδος. δεῖ. πειρῶ [83e] δὴ λέγειν πηλίκην τινὰ φῆς αὐτὴν εἶναι. τρίποδα. οὐκοῦν ἄνπερ τρίπους ἦ, τὸ ἡμισυ ταύτης προσληψόμεθα καὶ ἐσται τρίπους; δύο μὲν γὰρ οἶδε, ὁ δὲ εἰς· καὶ ἐνθένδε ὥσπαύτως δύο μὲν οἶδε, ὁ δὲ εἰς· καὶ γίγνεται τοῦτο τὸ χωρίον ὃ φῆς. ναί. οὐκοῦν ἂν ἡ τῆδε τριῶν καὶ τῆδε τριῶν, τὸ ὄλον χωρίον τριῶν τρὶς ποδῶν γίγνεται; φαίνεται. τρεῖς δὲ τρὶς πόσοι εἰσὶ πόδες; ἐννέα. ἔδει δὲ τὸ διπλάσιον πόσων εἶναι ποδῶν; ὀκτώ. οὐδ' ἄρ' ἀπὸ τῆς τρίποδός πω τὸ ὀκτώπουν χωρίον γίγνεται. οὐ δῆτα.

St. 84a

[Παιᾶς]: ἄλλ' ἀπὸ ποίας; πειρῶ ἡμῖν εἰπεῖν ἀκριβῶς· καὶ εἰ μὴ βούλει ἀριθμεῖν, ἄλλὰ δεῖξον ἀπὸ ποίας. ἄλλὰ μὰ τὸν Δία, ὡς Σώκρατες, ἔγωγε οὐκ οἶδα. ἐννοεῖς αὖ, ὡς Μένων, οὐ ἐστιν ἥδη βαδίζων ὅδε τοῦ ἀναμιμησκεσθαι; ὅτι τὸ μὲν πρῶτον ἥδει μὲν οὐ, ἡτις ἐστὶν ἡ τοῦ ὀκτώποδος χωρίου γραμμή, ὥσπερ οὐδὲν νῦν πω οἶδεν, ἀλλ' οὖν ὠετό γ' αὐτὴν τότε εἰδέναι, καὶ θαρραλέως ἀπεκρίνετο ὃς εἰδὼς, καὶ οὐχ ἡγεῖτο ἀπορεῖν· νῦν δὲ ἡγεῖται ἀπορεῖν [84b] ἥδη, καὶ ὥσπερ οὐκ οἶδεν, οὐδ' οἰεται εἰδέναι. ἀληθῆ λέγεις. οὐκοῦν νῦν βέλτιον ἔχει περὶ τὸ πρᾶγμα ὃ οὐκ ἥδει; καὶ τοῦτο μοι δοκεῖ. ἀπορεῖν οὖν αὐτὸν ποιήσαντες καὶ ναρκᾶν ὥσπερ ἡ νάρκη, μῶν τι ἐβλάψαμεν; οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ. προῦργου γοῦν τι πεποιήκαμεν, ὃς ἔοικε, πρὸς τὸ ἔξευρεῖν ὅπῃ ἔχει· νῦν μὲν γὰρ καὶ ζητήσειν ἂν ἡδέως οὐκ εἰδὼς, τότε δὲ ῥαδίως ἂν καὶ πρὸς πολλοὺς καὶ πολλάκις ὠετ' [84c] ἂν εὖ λέγειν περὶ τοῦ διπλασίου χωρίου, ὃς δεῖ διπλασίαν τὴν γραμμὴν ἔχειν μήκει. ἔοικεν. οἱει οὖν ἂν αὐτὸν πρότερον ἐπιχειρῆσαι ζητεῖν ἡ μανθάνειν τοῦτο ὃ ὠετο εἰδέναι οὐκ εἰδὼς, πρὶν εἰς ἀπορίαν κατέπεσεν ἡγησάμενος μὴ εἰδέναι, καὶ ἐπόθησεν τὸ εἰδέναι; οὐ μοι δοκεῖ, ὡς Σώκρατες. ὥνητο ἄρα ναρκήσας; δοκεῖ μοι. σκέψαι δὴ ἐκ ταύτης τῆς ἀπορίας ὅτι καὶ ἀνευρήσει ζητῶν μετ' ἔμοι, οὐδὲν ἀλλ' ἡ ἐρωτῶντος ἔμοι καὶ οὐ διδάσκοντος· φύλαττε [84d] δὲ ἂν που εὔρης με διδάσκοντα καὶ διεξιόντα αὐτῷ, ἀλλὰ μὴ τὰς τούτου δόξας ἀνερωτῶντα. λέγε γάρ μοι σύ· οὐ τὸ μὲν τετράποδον τοῦτο ἡμῖν ἐστι χωρίον; μανθάνεις; ἔγωγε. ἔτερον δὲ αὐτῷ προσθεῖμεν ἂν τουτὶ ἵσον; ναί. καὶ τρίτον τόδε ἵσον ἔκατέρω τούτων; ναί. οὐκοῦν προσαναπληρωσαίμεθ' ἂν τὸ ἐν τῇ γωνίᾳ τόδε; πάνυ γε. ἄλλο τι οὖν γένοιτ' ἂν τέτταρα ἵσα χωρία [84e] τάδε; ναί. τί οὖν; τὸ ὄλον τόδε ποσαπλάσιον τοῦδε γίγνεται; τετραπλάσιον. ἔδει δέ γε διπλάσιον ἡμῖν γενέσθαι· ἡ οὐ μέμνησαι; πάνυ γε.

St. 85α

[Σωκράτης]: ούκοῦν ἔστιν αὕτη γραμμὴ ἐκ γωνίας εἰς γωνίαν τινὰ τέμνουσα δίχα ἔκαστον τούτων τῶν χωρίων; ναί. ούκοῦν τέτταρες αὔται γίγνονται γραμμαὶ ἵσαι, περιέχουσαι τουτὶ τὸ χωρίον; γίγνονται γάρ. σκόπει δή· πηλίκον τί ἔστιν τοῦτο τὸ χωρίον; οὐ μανθάνω. οὐχὶ τεττάρων ὄντων τούτων ἡμισυ ἔκαστου ἔκαστη ἡ γραμμὴ ἀποτέμηκεν ἐντός; ἢ οὐ; ναί. πόσα οὖν τηλικαῦτα ἐν τούτῳ ἔνεστιν; τέτταρα. πόσα δὲ ἐν τῷδε; δύο. τὰ δὲ τέτταρα τοῖν δυοῖν τί ἔστιν; διπλάσια. τόδε οὖν ποσάπουν [85b] γίγνεται; ὁκτώπουν. ἀπὸ ποίας γραμμῆς; ἀπὸ ταύτης. ἀπὸ τῆς ἐκ γωνίας εἰς γωνίαν τεινούσης τοῦ τετράποδος; ναί. καλοῦσιν δέ γε ταύτην διάμετρον οἱ σοφισταί· ὥστ' εἰ ταύτη διάμετρος ὄνομα, ἀπὸ τῆς διαμέτρου ἄν, ὡς σὺ φής, ὡς παῖ Μένωνος, γίγνοιτ' ἂν τὸ διπλάσιον χωρίον. πάνυ μὲν οὖν, ὡς Σώκρατες. τί σοι δοκεῖ, ὡς Μένων; ἔστιν ἡντινα δόξαν οὐχ αὐτοῦ οὗτος ἀπεκρίνατο; οὐκ, [85c] ἀλλ' ἔστιν. καὶ μὴν οὐκ ἥδει γε, ὡς ἔφαμεν ὀλίγον πρότερον. ἀληθῆ λέγεις. ἐνῆσαν δέ γε αὐτῷ αὔται αἱ δόξαι· ἢ οὐ; ναί. τῷ οὐκ εἰδότι ἄρα περὶ ὧν ἂν μὴ εἰδῇ ἔνεισιν ἀληθεῖς δόξαι περὶ τούτων ὧν οὐκ οἶδε; φαίνεται. καὶ νῦν μέν γε αὐτῷ ὕσπερ ὅναρ ἄρτι ἀνακεκίνηται αἱ δόξαι αὔται· εἰ δὲ αὐτὸν τις ἀνερήσεται πολλάκις τὰ αὐτὰ ταῦτα καὶ πολλαχῆ, οἴσθ' ὅτι τελευτῶν οὐδενὸς ἥττον ἀκριβῶς ἐπιστήσεται [85d] περὶ τούτων. ἔοικεν. ούκοῦν οὐδενὸς διδάξαντος ἀλλ' ἐρωτήσαντος ἐπιστήσεται, ἀναλαβὼν αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ τὴν ἐπιστήμην; ναί. τὸ δὲ ἀναλαμβάνειν αὐτὸν ἐν αὐτῷ ἐπιστήμην οὐκάναμιμησκεσθαίεστιν; πάνυ γε. ἄρ' οὖν οὐ τὴν ἐπιστήμην, ἢν νῦν οὗτος ἔχει, ἥτοι ἔλαβέν ποτε ἢ ἀεὶ εἶχεν; ναί. ούκοῦν εἰ μὲν ἀεὶ εἶχεν, ἀεὶ καὶ ἦν ἐπιστήμων· εἰ δὲ ἔλαβέν ποτε, οὐκ ἂν ἐν γε τῷ νῦν βίῳ εἰληφάς εἴη. ἢ δεδίδαχέν [85e] τις τοῦτον γεωμετρεῖν; οὗτος γάρ ποιήσει περὶ πάσης γεωμετρίας ταῦτα ταῦτα, καὶ τῶν ἄλλων μαθημάτων ἀπάντων. ἔστιν οὖν ὅστις τοῦτον πάντα δεδίδαχεν; δίκαιος γάρ που εἴ εἰδέναι, ἄλλως τε ἐπειδὴ ἐν τῇ σῇ οἰκίᾳ γέγονεν καὶ τέθραπται. ἀλλ' οἶδα ἔγωγε ὅτι οὐδεὶς πώποτε ἐδίδαξεν. ἔχει δὲ ταύτας τὰς δόξας, ἢ οὐχί; ἀνάγκη, ὡς Σώκρατες, φαίνεται.

St. 86α

[Σωκράτης]: εἰ δὲ μὴ ἐν τῷ νῦν βίῳ λαβών, οὐκ ἥδη τοῦτο δῆλον, ὅτι ἐν ἄλλῳ τινὶ χρόνῳ εἶχε καὶ ἐμεμαθήκει; φαίνεται. ούκοῦν οὗτος γέ ἔστιν ὁ χρόνος ὅτ' οὐκ ἦν ἀνθρωπος; ναί. εἰ οὖν ὅν τ' ἂν ἢ χρόνον καὶ δὸν ἂν μὴ ἢ ἀνθρωπος, ἐνέσονται αὐτῷ ἀληθεῖς δόξαι, αἱ ἐρωτήσει ἐπεγερθεῖσαι ἐπιστῆμαι γίγνονται, ἄρ' οὖν τὸν ἀεὶ χρόνον μεμαθηκοῦα ἔσται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ; δῆλον γάρ ὅτι τὸν πάντα χρόνον ἔστιν ἢ οὐκ ἔστιν ἀνθρωπος. φαίνεται. ούκοῦν [86b] εἰ ἀεὶ ἡ ἀληθειαὶ ἡμῖν τῶν ὄντων ἔστιν ἐν τῇ ψυχῇ, ἀθανατος ἂν ἡ ψυχὴ εἴη, ὥστε θαρροῦντα χρὴ δο μὴ τυγχάνεις ἐπιστάμενος νῦν— τοῦτο δ' ἔστιν δο μὴ μεμνημένος— ἐπιχειρεῖν ζητεῖν καὶ ἀναμιμησκεσθαι; εὖ μοι δοκεῖς λέγειν, ὡς Σώκρατες, οὐκ οἶδ' ὅπως. καὶ γάρ ἔγω ἐμοί, ὡς Μένων. καὶ τὰ μέν γε ἄλλα οὐκ ἂν πάνυ ὑπὲρ τοῦ λόγου δισχυρισαίμην· ὅτι δ' οἱόμενοι δεῖν ζητεῖν ἀ μή τις οἶδεν βελτίους ἂν εἴμεν καὶ ἀνδρικώτεροι καὶ ἥττον ἄργοι ἢ εἰ οἰοίμεθα ἀ μὴ ἐπιστάμεθα μηδὲ δυνατὸν [86c] εἴναι εὔρειν μηδὲ δεῖν ζητεῖν, περὶ τούτου πάνυ ἂν διαμαχοίμην, εἰ οἴός τε εἴην, καὶ λόγω καὶ ἔργω. καὶ τοῦτο μέν γε δοκεῖς μοι εὖ λέγειν, ὡς Σώκρατες. βιούλει οὖν, ἐπειδὴ ὁμονοοῦμεν ὅτι ζητητέον περὶ οὐ μή τις οἶδεν, ἐπιχειρήσωμεν κοινῇ ζητεῖν τί ποτ' ἔστιν ἀρετή; πάνυ μὲν οὖν. οὐ μέντοι, ὡς Σώκρατες, ἀλλ' ἔγωγε ἐκεῖνο ἂν ἥδιστα, ὅπερ ἥρόμην τὸ πρῶτον, καὶ σκεψαίμην καὶ ἀκούσαιμι, πότερον ὡς διδακτῷ ὄντι αὐτῷ δεῖ ἐπιχειρεῖν, ἢ [86d] ὡς φύσει ἢ ὡς τίνι ποτὲ τρόπῳ παραγιγνομένης τοῖς ἀνθρώποις τῆς ἀρετῆς. ἀλλ' εἰ μὲν ἔγω ἥρχον, ὡς Μένων, μὴ μόνον ἐμαυτοῦ ἀλλὰ καὶ σοῦ, οὐκ ἂν ἐσκεψάμεθα πρότερον εἴτε διδακτὸν εἴτε οὐ διδακτὸν ἡ ἀρετή, πρὶν ὅτι ἔστιν πρῶτον ἐζητήσαμεν αὐτό· ἐπειδὴ δὲ σὺ σαυτοῦ μὲν οὐδὲ ἐπιχειρεῖς ἄρχειν, ἵνα δὴ ἐλεύθερος ἡς, ἐμοῦ δὲ ἐπιχειρεῖς τε ἄρχειν καὶ ἄρχεις, συγχωρήσομαί σοι— τί γάρ χρὴ ποιεῖν; —ἔοικεν οὖν σκεπτέον εἴναι [86e] ποιόν τί ἔστιν δο μήπω ἴσμεν ὅτι ἔστιν. εἰ μή τι οὖν ἀλλὰ σμικρόν γέ μοι τῆς ἀρχῆς χάλασον, καὶ συγχωρησον ἐξ ὑποθέσεως αὐτὸ σκοπεῖσθαι, εἴτε διδακτόν ἔστιν εἴτε ὄπωσοῦν.

St. 87a

[Μένων]: λέγω δὲ τὸ ἔξ ὑποθέσεως ὥδε, ὡσπερ οἱ γεωμέτραι πολλάκις σκοποῦνται, ἐπειδάν τις ἔρηται αὐτούς, οἵον περὶ χωρίου, εἰ οἶόν τε ἐς τόνδε τὸν κύκλον τόδε τὸ χωρίον τρίγωνον ἔνταθῆναι, εἴποι ἄν τις ὅτι οὕπω οἶδα εἰ ἔστιν τοῦτο τοιοῦτον, ἀλλ' ὡσπερ μέν τινα ὑπόθεσιν προὔργου οἷμαι ἔχειν πρὸς τὸ πρᾶγμα τοιάνδε· εἰ μέν ἔστιν τοῦτο τὸ χωρίον τοιοῦτον οἴον παρὰ τὴν διθεῖσαν αὐτοῦ γραμμὴν παρατείναντα ἐλλείπειν τοιούτῳ χωρίῳ οἴον ἀν αὐτὸ τὸ παρατεταμένον ἦ, ἄλλο τι συμβαίνειν μοι δοκεῖ, καὶ ἄλλο αὖ, εἰ ἀδύνατόν ἔστιν ταῦτα παθεῖν. ὑποθέμενος οὖν ἔθέλω εἰπεῖν [87b] σοι τὸ συμβαῖνον περὶ τῆς ἔντάσεως αὐτοῦ εἰς τὸν κύκλον, εἴτε ἀδύνατον εἴτε μή. οὕτω δὴ καὶ περὶ ἀρετῆς ἡμεῖς, ἐπειδὴ οὐκ ἴσμεν οὕθ' ὅτι ἔστιν οὕθ' ὁποῖόν τι, ὑποθέμενοι αὐτὸ σκοπῶμεν εἴτε διδακτὸν εἴτε οὐ διδακτόν ἔστιν, ὥδε λέγοντες· εἰ ποιόν τι ἔστιν τῶν περὶ τὴν ψυχὴν ὄντων ἀρετή, διδακτὸν ἀν εἴη ἢ οὐ διδακτόν; πρῶτον μὲν δὴ εἰ ἔστιν ἄλλοιον ἢ οἴον ἐπιστήμη, ἄρα διδακτὸν ἢ οὗ, ἢ ὃ νυνδὴ ἐλέγομεν, ἀναμνηστόν— διαφερέτω δὲ μηδὲν ἡμῖν ὀποτέρω [87c] ἀν τῷ ὄνόματι χρώμεθα— ἄλλ' ἄρα διδακτόν; ἢ τοῦτο γε παντὶ δῆλον, ὅτι οὐδὲν ἄλλο διδάσκεται ἀνθρωπος ἢ ἐπιστήμην; ἔμοιγε δοκεῖ. εἰ δέ γ' ἔστιν ἐπιστήμη τις ἢ ἀρετή, δῆλον ὅτι διδακτὸν ἀν εἴη. πῶς γὰρ οὐ; τούτου μὲν ἄρα ταχὺ ἀπῆλλαγμεθα, ὅτι τοιοῦδε μὲν ὄντος διδακτόν, τοιοῦδε δ' οὗ. πάνυ γε. τὸ δὴ μετὰ τοῦτο, ὡς ἔοικε, δεῖ σκέψασθαι πότερόν ἔστιν ἐπιστήμη ἢ ἀρετὴ ἢ ἄλλοιον ἐπιστήμης. ἔμοιγε [87d] δοκεῖ τοῦτο μετὰ τοῦτο σκεπτέον εἶναι. τί δὲ δῆ; ἄλλο τι ἢ ἀγαθὸν αὐτό φαμεν εἶναι τὴν ἀρετήν, καὶ αὐτῇ ἢ ὑπόθεσις μένει ἡμῖν, ἀγαθὸν αὐτὸ εἶναι; πάνυ μὲν οὖν. οὐκοῦν εἰ μέν τι ἔστιν ἀγαθὸν καὶ ἄλλο χωριζόμενον ἐπιστήμης, τάχ' ἀν εἴη ἢ ἀρετὴ οὐκ ἐπιστήμη τις· εἰ δὲ μηδέν ἔστιν ἀγαθὸν ὃ οὐκ ἐπιστήμη περιέχει, ἐπιστήμην ἀν τιν' αὐτὸ ὑποπτεύοντες εἶναι ὄρθως ὑποπτεύοιΜΕΝ. ἔστι ταῦτα. καὶ μὴν ἀρετῆ [87e] γ' ἔσμεν ἀγαθοί; ναί. εἰ δὲ ἀγαθοί, ὠφέλιμοι· πάντα γὰρ τάγαθα ὠφέλιμα. οὐχί; ναί. καὶ ἡ ἀρετὴ δὴ ὠφέλιμόν ἔστιν; ἀνάγκη ἐκ τῶν ὡμοιογημένων. σκεψώμεθα δὴ καθ' ἔκαστον ἀναλαμβάνοντες ποιά ἔστιν ἢ ἡμᾶς ὠφελεῖ. ὑγίεια, φαμέν, καὶ ἴσχὺς καὶ κάλλος καὶ πλοῦτος δῆ· ταῦτα λέγομεν καὶ τὰ τοιαῦτα ὠφέλιμα. οὐχί; ναί.

St. 88a

[Σωκράτης]: ταῦτα δὲ ταῦτα φαμεν ἐνίοτε καὶ βλάπτειν· ἢ σὺ ἄλλως φῆς ἢ οὕτως; οὐκ, ἀλλ' οὕτως. σκόπει δῆ, ὅταν τί ἐκάστου τούτων ἡγῆται, ὠφελεῖ ἡμᾶς, καὶ ὅταν τί, βλάπτει; ἄρ' οὐχ ὅταν μὲν ὄρθη χρῆσις, ὠφελεῖ, ὅταν δὲ μή, βλάπτει; πάνυ γε. ἔτι τοίνυν καὶ τὰ κατὰ τὴν ψυχὴν σκεψώμεθα. σωφροσύνην τι καλεῖς καὶ δικαιοσύνην καὶ ἀνδρείαν καὶ εὐμαθίαν καὶ μνήμην καὶ μεγαλοπρέπειαν καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα; [88b] ἔγωγε. σκόπει δῆ, τούτων ἄττα σοι δοκεῖ μὴ ἐπιστήμη εἶναι ἄλλ' ἄλλο ἐπιστήμης, εἰ οὐχὶ τοτὲ μὲν βλάπτει, τοτὲ δὲ ὠφελεῖ; οἴον ἀνδρεία, εἰ μὴ ἔστι φρόνησις ἢ ἀνδρεία ἄλλ' οἴον θάρρος τι· οὐχ ὅταν μὲν ἄνευ νοῦ θαρρῇ ἀνθρωπος, βλάπτεται, ὅταν δὲ σὺν νῷ, ὠφελεῖται; ναί. οὐκοῦν καὶ σωφροσύνη ὠσαύτως καὶ εὐμαθία· μετὰ μὲν νοῦ καὶ μανθανόμενα καὶ καταρτυόμενα ὠφέλιμα, ἄνευ δὲ νοῦ βλαβερά; πάνυ σφόδρα. [88c] οὐκοῦν συλλήβδην πάντα τὰ τῆς ψυχῆς ἐπιχειρήματα καὶ καρτερήματα ἡγουμένης μὲν φρονήσεως εἰς εὐδαιμονίαν τελευτᾷ, ἀφροσύνης δ' εἰς τούναντίον; ἔοικεν. εἰ ἄρα ἀρετὴ τῶν ἐν τῇ ψυχῇ τί ἔστιν καὶ ἀναγκαῖον αὐτῷ ὠφέλιμω εἶναι, φρόνησιν αὐτὸ δεῖ εἶναι, ἐπειδήπερ πάντα τὰ κατὰ τὴν ψυχὴν αὐτὰ μὲν καθ' αὐτὰ οὕτε ὠφέλιμα οὕτε βλαβερά ἔστιν, προσγενομένης δὲ φρονήσεως ἢ [88d] ἀφροσύνης βλαβερά τε καὶ ὠφέλιμα γίγνεται. κατὰ δὴ τοῦτον τὸν λόγον ὠφέλιμόν γε οὖσαν τὴν ἀρετὴν φρόνησιν δεῖ τιν' εἶναι. ἔμοιγε δοκεῖ. καὶ μὲν δὴ καὶ τάλλα ἢ νυνδὴ ἐλέγομεν, πλοῦτόν τε καὶ τὰ τοιαῦτα, τοτὲ μὲν ἀγαθὰ τοτὲ δὲ βλαβερὰ εἶναι, ἄρα οὐχ ὡσπερ τῇ ἄλλῃ ψυχῇ ἢ φρόνησις ἡγουμένη ὠφέλιμα τὰ τῆς ψυχῆς ἐποίει, ἢ δὲ ἀφροσύνη βλαβερά, οὕτως αὖ καὶ [88e] τούτοις ἡ ψυχὴ ὄρθως μὲν χρωμένη καὶ ἡγουμένη ὠφέλιμα αὐτὰ ποιεῖ, μὴ ὄρθως δὲ βλαβερά; πάνυ γε. ὄρθως δέ γε ἡ ἔμφρων ἡγεῖται, ἡμαρτημένως δ' ἡ ἀφρων; ἔστι ταῦτα.

St. 89a

[Μένων]: οὐκοῦν οὕτω δὴ κατὰ πάντων εἰπεῖν ἔστιν, τῷ ἀνθρώπῳ τὰ μὲν ἄλλα πάντα εἰς τὴν ψυχὴν

ἀνηρτῆσθαι, τὰ δὲ τῆς ψυχῆς αὐτῆς εἰς φρόνησιν, εἰ μέλλει ἀγαθὰ εἶναι· καὶ τούτῳ τῷ λόγῳ φρόνησις ἀν εἴη τὸ ὡφέλιμον· φαμὲν δὲ τὴν ἀρετὴν ὡφέλιμον εἶναι; πάνυ γε. φρόνησιν ἄρα φαμὲν ἀρετὴν εἶναι, ἥτοι σύμπασαν ἡ μέρος τι; δοκεῖ μοι καλῶς λέγεσθαι, ὡς Σώκρατες, τὰ λεγόμενα. οὐκοῦν εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει, οὐκ ἀν εἶν φύσει οἱ ἀγαθοί. οὐ μοι δοκεῖ. καὶ [89b] γὰρ ἂν που καὶ τόδ' ἦν· εἰ φύσει οἱ ἀγαθοὶ ἐγίγνοντο, ἥσάν που ἀν ἡμῖν οἱ ἐγίγνωσκον τῶν νέων τοὺς ἀγαθοὺς τὰς φύσεις, οὓς ἡμεῖς ἀν παραλαβόντες ἔκείνων ἀποφηνάντων ἐφυλάττομεν ἀν ἐν ἀκροπόλει, κατασημηνάμενοι πολὺ μᾶλλον ἡ τὸ χρυσίον, ἵνα μηδεὶς αὐτοὺς διέφθειρεν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἀφίκοιντο εἰς τὴν ἡλικίαν, χρήσιμοι γίγνοιντο ταῖς πόλεσι. εἰκός γέ τοι, ὡς Σώκρατες. ἄρ' οὖν ἐπειδὴ οὐ φύσει οἱ ἀγαθοὶ ἀγαθοὶ γίγνονται, ἄρα [89c] μαθήσει; δοκεῖ μοι ἥδη ἀναγκαῖον εἶναι· καὶ δῆλον, ὡς Σώκρατες, κατὰ τὴν ὑπόθεσιν, εἰπερ ἀπιστήμη ἔστιν ἀρετῇ, ὅτι διδακτόν ἔστιν. ἵσως νὴ Δία· ἀλλὰ μὴ τοῦτο οὐ καλῶς ὡμολογήσαμεν; καὶ μὴν ἐδόκει γε ἄρτι καλῶς λέγεσθαι. ἀλλὰ μὴ οὐκ ἐν τῷ ἄρτι μόνον δέη αὐτὸ δοκεῖν καλῶς λέγεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ νῦν καὶ ἐν τῷ ἐπειτα, εἰ μέλλει τι αὐτοῦ ὑγιὲς εἶναι. τί [89d] οὖν δή; πρὸς τί βλέπων δυσχεραίνεις αὐτὸ καὶ ἀπιστεῖς μὴ οὐκ ἀπιστήμη ἡ ἡ ἀρετῇ; ἐγώ σοι ἐρῶ, ὡς Μένων. τὸ μὲν γὰρ διδακτὸν αὐτὸ εἶναι, εἰπερ ἀπιστήμη ἔστιν, οὐκ ἀνατίθεμαι μὴ οὐ καλῶς λέγεσθαι· ὅτι δὲ οὐκ ἔστιν ἐπιστήμη, σκέψαι ἔαν σοι δοκῶ εἰκότως ἀπιστεῖν. τόδε γάρ μοι εἰπέ· εἰ ἔστιν διδακτὸν ὄτιοῦν πρᾶγμα, μὴ μόνον ἀρετῇ, οὐκ ἀναγκαῖον αὐτοῦ καὶ διδασκάλους καὶ μαθητὰς εἶναι; ἔμοιγε δοκεῖ. οὐκοῦν [89e] τούναντίον αὐ, οὐ μήτε διδάσκαλοι μήτε μαθηταὶ είεν, καλῶς ἀν αὐτὸ εἰκάζοντες εἰκάζοιμεν μὴ διδακτὸν εἶναι; ἔστι ταῦτα· ἀλλ' ἀρετῆς διδάσκαλοι οὐ δοκοῦσί σοι εἶναι;

St. 90a

[Μένων]: πολλάκις γοῦν ζητῶν εἴ τινες εἴεν αὐτῆς διδάσκαλοι, πάντα ποιῶν οὐ δύναμαι εὔρειν. καίτοι μετὰ πολλῶν γε ζητῶ, καὶ τούτων μάλιστα οὓς ἀν οἴωμαι ἐμπειροτάτους εἶναι τοῦ πράγματος. καὶ δὴ καὶ νῦν, ὡς Μένων, εἰς καλὸν ἡμῖν Ἀνυτος ὅδε παρεκαθέζετο, ὡς μεταδῶμεν τῆς ζητήσεως. εἰκότως δ' ἀν μεταδοῖμεν Ἀνυτος γὰρ ὅδε πρῶτον μέν ἔστι πατρὸς πλουσίου τε καὶ σοφοῦ Ἀνθεμίωνος, ὃς ἐγένετο πλούσιος οὐκ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου οὐδὲ δόντος τινός, ὡσπερ ὁ νῦν νεωστὶ εἰληφὼς τὰ Πολυκράτους χρήματα Ἰσμηνίας ὁ Θηβαῖος, ἀλλὰ τῇ αὐτοῦ σοφίᾳ κτησάμενος καὶ ἐπιμελείᾳ, ἐπειτα καὶ τὰ ἄλλα οὐχ ὑπερήφανος δοκῶν εἶναι πολίτης οὐδὲ ὄγκωδῆς τε καὶ ἐπαχθῆς, ἀλλὰ κόσμιος καὶ εὐσταλῆς ἀνήρ. [90b] ἐπειτα τοῦτον εῦ ἔθρεψεν καὶ ἐπαίδευσεν, ὡς δοκεῖ Ἀθηναίων τῷ πλήθει· αἰροῦνται γοῦν αὐτὸν ἐπὶ τὰς μεγίστας ἀρχάς. δίκαιον δὴ μετὰ τοιούτων ζητεῖν ἀρετῆς πέρι διδασκάλους, εἴτ' εἰσὶν εἴτε μή, καὶ οἵτινες. σὺ οὖν ἡμῖν, ὡς Ἀνυτε, συζήτησον, ἔμοι τε καὶ τῷ σαυτοῦ ξένῳ Μένωνι τῷδε, περὶ τούτου τοῦ πράγματος τίνες ἀν εἴεν διδάσκαλοι. ὕδε δὲ σκέψαι· εἰ βουλοίμεθα Μένωνα τόνδε ἀγαθὸν ἰατρὸν γενέσθαι, [90c] παρὰ τίνας ἀν αὐτὸν πέμποιμεν διδασκάλους; ἄρ' οὐ παρὰ τοὺς ἰατρούς; πάνυ γε. τί δ' εἰ σκυτοτόμον ἀγαθὸν βουλοίμεθα γενέσθαι, ἄρ' οὐ παρὰ τοὺς σκυτοτόμους; ναί. καὶ τάλλα οὕτως; πάνυ γε. ὕδε δὴ μοι πάλιν περὶ τῶν αὐτῶν εἰπέ. παρὰ τοὺς ἰατρούς, φαμέν, πέμποντες τόνδε καλῶς ἀν ἐπέμπομεν, βουλόμενοι ἰατρὸν γενέσθαι· ἄρ' ὅταν τοῦτο λέγωμεν, τόδε λέγομεν, [90d] ὅτι παρὰ τούτους πέμποντες αὐτὸν σωφρονοῖμεν ἄν, τοὺς ἀντιποιουμένους τε τῆς τέχνης μᾶλλον ἡ τοὺς μή, καὶ τοὺς μισθὸν πραττομένους ἐπ' αὐτῷ τούτῳ, ἀποφήναντας αὐτοὺς διδασκάλους τοῦ βουλομένου ιέναι τε καὶ μανθάνειν; ἄρ' οὐ πρὸς ταῦτα βλέψαντες καλῶς ἀν πέμποιμεν; ναί. οὐκοῦν καὶ περὶ αὐλήσεως καὶ τῶν ἄλλων τὰ αὐτὰ ταῦτα; [90e] πολλὴ ἄνοιά ἔστι βουλομένους αὐλητήν τινα ποιήσαι παρὰ μὲν τοὺς ὑπισχνουμένους διδάξειν τὴν τέχνην καὶ μισθὸν πραττομένους μὴ ἐθέλειν πέμπειν, ἄλλοις δέ τισιν πράγματα παρέχειν, ζητοῦντα μανθάνειν παρὰ τούτων, οἱ μήτε προσποιοῦνται διδάσκαλοι είναι μήτ' ἔστιν αὐτῶν μαθητὴς μηδεὶς τούτου τοῦ μαθήματος ὁ ἡμεῖς ἀξιοῦμεν μανθάνειν παρ' αὐτῶν ὃν ἀν πέμπωΜΕΝ. οὐ πολλή σοι δοκεῖ ἀλογία εἶναι; ναὶ μὰ Δία ἔμοιγε, καὶ ἀμαθία γε πρός.

St. 91a

[Ἀνυτος]: καλῶς λέγεις. νῦν τοίνυν ἔξεστί σε μετ' ἔμοῦ κοινῇ βουλεύεσθαι περὶ τοῦ ξένου τουτοῦ Μένωνος. οὗτος γάρ, ὡς Ἀνυτε, πάλαι λέγει πρός με ὅτι ἐπιθυμεῖ ταύτης τῆς σοφίας καὶ

ἀρετῆς ἡ οἱ ἄνθρωποι τάς τε οἰκίας καὶ τὰς πόλεις καλῶς διοικοῦσι, καὶ τοὺς γονέας τοὺς αὐτῶν θεραπεύουσι, καὶ πολίτας καὶ ξένους ὑποδέξασθαι τε καὶ ἀποπέμψαι ἐπίστανται ἀξίως ἀνδρὸς ἀγαθοῦ. ταύτην οὖν τὴν ἀρετὴν [91b] σκόπει παρὰ τίνας ἀν πέμποντες αὐτὸν ὁρθῶς πέμποιΜΕΝ. ἡ δῆλον δὴ κατὰ τὸν ἄρτι λόγον ὅτι παρὰ τούτους τοὺς ὑπισχνουμένους ἀρετῆς διδασκάλους εἴναι καὶ ἀποφήναντας αὐτοὺς κοινοὺς τῶν Ἑλλήνων τῷ βουλομένῳ μανθάνειν, μισθὸν τούτου ταξαμένους τε καὶ πραττομένους; καὶ τίνας λέγεις τούτους, ὡς Σώκρατες; οἶσθα δῆπου καὶ σὺ ὅτι οὗτοί εἰσιν οὓς οἱ ἄνθρωποι καλοῦσι σοφιστάς. Ἡράκλεις, [91c] εὐφήμει, ὡς Σώκρατες. μηδένα τῶν γ' ἔμῶν μήτε οἰκείων μήτε φίλων, μήτε ἀστὸν μήτε ξένον, τοιαύτη μανία λάβοι, ὥστε παρὰ τούτους ἐλθόντα λωβηθῆναι, ἐπεὶ οὗτοί γε φανερά ἔστι λώβη τε καὶ διαφθορὰ τῶν συγγιγνοΜένων. πῶς λέγεις, ὡς Ἀνυτε; οὗτοι ἄρα μόνοι τῶν ἀντιποιοΜένων τι ἐπίστασθαι εὔεργετεῖν τοσοῦτον τῶν ἄλλων διαφέρουσιν, ὅσον οὐ μόνον οὐκ ὠφελοῦσιν, ὕσπερ οἱ ἄλλοι, ὅτι ἂν τις αὐτοῖς παραδῷ, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐναντίον διαφθείρουσιν; καὶ [91d] τούτων φανερῶς χρήματα ἀξιοῦσι πράττεσθαι; ἐγὼ μὲν οὖν οὐκ ἔχω ὅπως σοι πιστεύσω· οἶδα γὰρ ἄνδρα ἔνα Πρωταγόραν πλείω χρήματα κτησάμενον ἀπὸ ταύτης τῆς σοφίας ἡ Φειδίαν τε, ὃς οὕτω περιφανῶς καλὰ ἔργα ἡργάζετο, καὶ ἄλλους δέκα τῶν ἀνδριαντοποιῶν. καίτοι τέρας λέγεις εἰ οἱ μὲν τὰ ὑποδήματα ἐργαζόμενοι τὰ παλαιὰ καὶ τὰ ἴματια ἔξακούμενοι οὐκ ἀν δύναιντο λαθεῖν τριάκονθ' ἡμέρας [91e] μοχθηρότερα ἀποδιδόντες ἡ παρέλαβον τὰ ἴματιά τε καὶ ὑποδήματα, ἀλλ' εἰ τοιαῦτα ποιοῖεν, ταχὺ ἀν τῷ λιμῷ ἀποθάνοιεν, Πρωταγόρας δὲ ἄρα ὅλην τὴν Ἐλλάδα ἐλάνθανεν διαφθείρων τοὺς συγγιγνομένους καὶ μοχθηροτέρους ἀποπέμπων ἡ παρελάμβανεν πλέον ἡ τετταράκοντα ἔτη— οἵμαι γάρ αὐτὸν ἀποθανεῖν ἐγγὺς καὶ ἐβδομήκοντα ἔτη γεγονότα, τετταράκοντα δὲ ἐν τῇ τέχνῃ ὅντα—

St. 92α

[Ἀνυτος]: καὶ ἐν ἄπαντι τῷ χρόνῳ τούτῳ ἔτι εἰς τὴν ἡμέραν ταυτηνὶ εὔδοκιμῶν οὐδὲν πέπαυται, καὶ οὐ μόνον Πρωταγόρας, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι πάμπολλοι, οἱ μὲν πρότερον γεγονότες ἐκείνου, οἱ δὲ καὶ νῦν ἔτι ὄντες. πότερον δὴ οὖν φῶμεν κατὰ τὸν σὸν λόγον εἰδότας αὐτοὺς ἔξαπατῶν καὶ λωβᾶσθαι τοὺς νέους, ἡ λεληθέναι καὶ ἐστούς; καὶ οὕτω μαίνεσθαι ἀξιώσομεν τούτους, οὓς ἔνιοί φασι σοφωτάτους ἀνθρώπων εἴναι; πολλοῦ γε δέουσι μαίνεσθαι, ὡς Σώκρατες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον οἱ τούτοις διδόντες ἀργύριον τῶν νέων, τούτων δ' [92b] ἔτι μᾶλλον οἱ τούτοις ἐπιτρέποντες, οἱ προσήκοντες, πολὺ δὲ μάλιστα πάντων αἱ πόλεις, ἐῶσαι αὐτοὺς εἰσαφικνεῖσθαι καὶ οὐκ ἔξελαύνουσαι, εἴτε τις ξένος ἐπιχειρεῖ τοιοῦτόν τι ποιεῖν εἴτε ἀστός. πότερον δέ, ὡς Ἀνυτε, ἡδίκηκέ τίς σε τῶν σοφιστῶν, ἡ τί οὕτως αὐτοῖς χαλεπὸς εἰ; οὐδὲ μὰ Δία ἔγωγε συγγέγονα πώποτε αὐτῶν οὐδενί, οὐδ' ἀλλον ἔάσαιμι τῶν ἔμῶν οὐδένα. ἄπειρος ἄρ' εἰ παντάπασι τῶν ἀνδρῶν; καὶ εἴην γε. πῶς [92c] οὖν ἄν, ὡς δαιμόνιε, εἰδείης περὶ τούτου τοῦ πράγματος, εἴτε τι ἀγαθὸν ἔχει ἐν αὐτῷ εἴτε φλαύρον, οὐ παντάπασιν ἄπειρος εἴης; ράδιως· τούτους γοῦν οἶδα οἱ εἰσιν, εἴτ' οὖν ἄπειρος αὐτῶν είμι εἴτε μή. μάντις εἰ ἵσως, ὡς Ἀνυτε· ἐπεὶ ὅπως γε ἄλλως οἶσθα τούτων πέρι, ἐξ ὧν αὐτὸς λέγεις θαυμάζοιμ' ἄν. ἀλλὰ γάρ οὐ τούτους ἐπιζητοῦμεν τίνες εἰσίν, παρ' οὓς ἀν [92d] Μένων ἀφικόμενος μοχθηρὸς γένοιτο— οὗτοι μὲν γάρ, εἰ σὺ βούλει, ἔστων οἱ σοφισταί— ἀλλὰ δὴ ἐκείνους εἰπὲ ἡμῖν, καὶ τὸν πατρικὸν τόνδε ἐταῖρον εὔεργέτησον φράσας αὐτῷ παρὰ τίνας ἀφικόμενος ἐν τοσαύτῃ πόλει τὴν ἀρετὴν ἦν νυνδὴ ἐγὼ διῆλθον γένοιτ' ἀν ἄξιος λόγου. τί δὲ αὐτῷ οὐ σὺ ἔφρασας; ἀλλ' οὓς μὲν ἐγὼ ὄμην διδασκάλους τούτων εἴναι, εἴπον, ἀλλὰ τυγχάνω οὐδὲν λέγων, ὡς σὺ φής· καὶ ἵσως τὶ λέγεις. [92e] ἀλλὰ σὺ δὴ ἐν τῷ μέρει αὐτῷ εἰπὲ παρὰ τίνας ἐλθῃ Ἀθηναίων· εἰπὲ ὄνομα ὅτου βούλει. τί δὲ ἐνὸς ἀνθρώπου ὄνομα δεῖ ἀκούσαι; ὅτῳ γάρ ἀν ἐντύχῃ Ἀθηναίων τῶν καλῶν κάγαθῶν, οὐδεὶς ἔστιν δὲ οὐ βελτίω αὐτὸν ποιήσει ἡ οἱ σοφισταί, ἔανπερ ἐθέλῃ πείθεσθαι.

St. 93α

[Σωκράτης]: πότερον δὲ οὗτοι οἱ καλοὶ κάγαθοὶ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου ἐγένοντο τοιοῦτοι, παρ' οὐδενὸς μαθόντες ὅμως μέντοι ἄλλους διδάσκειν οἷοί τε ὄντες ταῦτα ἢ αὐτοὶ οὐκ ἔμαθον; καὶ τούτους ἔγωγε ἀξιῶ παρὰ τῶν προτέρων μαθεῖν, ὄντων καλῶν κάγαθῶν· ἡ οὐ δοκοῦσί σοι πολλοὶ καὶ ἀγαθοὶ γεγονέναι ἐν τῇδε τῇ πόλει ἄνδρες; ἔμοιγε, ὡς Ἀνυτε, καὶ εἴναι δοκοῦσιν ἐνθάδε ἀγαθοὶ τὰ πολιτικά, καὶ γεγονέναι ἔτι οὐχ ἥττον ἡ εἴναι· ἀλλὰ μῶν καὶ διδάσκαλοι ἀγαθοὶ γεγόνασιν

τῆς αὐτῶν ἀρετῆς; τοῦτο γάρ ἐστιν περὶ οὗ ὁ λόγος ἡμῖν τυγχάνει ὥν· οὐκ εἰ εἰσὶν ἀγαθοὶ ἢ μὴ ἄνδρες ἐνθάδε, οὐδὲ εἰ γεγόνασιν ἐν τῷ πρόσθεν, [93b] ἀλλ' εἰ διδακτόν ἐστιν ἀρετὴ πάλαι σκοποῦΜΕΝ. τοῦτο δὲ σκοπούντες τόδε σκοποῦμεν, ἅρα οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες καὶ τῶν νῦν καὶ τῶν προτέρων ταύτην τὴν ἀρετὴν ἦν αὐτοὶ ἀγαθοὶ ἡσαν ἡπίσταντο καὶ ἄλλῳ παραδοῦναι, ἢ οὐ παραδοτὸν τοῦτο ἀνθρώπῳ οὐδὲ παραληπτὸν ἄλλῳ παρ' ἄλλου· τοῦτ' ἐστιν δὲ πάλαι ζητοῦμεν ἔγώ τε καὶ Μένων. ὧδε οὖν σκόπει ἐκ τοῦ σαυτοῦ λόγου· Θεμιστοκλέα οὐκ ἀγαθὸν ἀν φαίης [93c] ἄνδρα γεγονέναι; ἔγωγε, πάντων γε μάλιστα. οὔκοῦν καὶ διδάσκαλον ἀγαθόν, εἴπερ τις ἄλλος τῆς αὐτοῦ ἀρετῆς διδάσκαλος ἦν, κάκεῖνον εἶναι; οἵμαι ἔγωγε, εἴπερ ἐβούλετό γε. ἀλλ', οἴει, οὐκ ἀν ἐβούλήθη ἄλλους τέ τινας καλοὺς κάγαθοὺς γενέσθαι, μάλιστα δέ που τὸν ὑὸν τὸν αὐτοῦ; ἡ οἵη αὐτὸν φθονεῖν αὐτῷ καὶ ἐξεπίτηδες οὐ παραδιδόναι τὴν [93d] ἀρετὴν ἦν αὐτὸς ἀγαθὸς ἦν; ἡ οὐκ ἀκήκοας ὅτι Θεμιστοκλῆς Κλεόφαντον τὸν ὑὸν ἵππεα μὲν ἐδιδάξατο ἀγαθόν; ἐπέμενεν γοῦν ἐπὶ τῶν ἵππων ὄρθος ἐστηκώς, καὶ ἡκόντιζεν ἀπὸ τῶν ἵππων ὄρθος, καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ θαυμαστὰ ἡργάζετο ἢ ἐκεῖνος αὐτὸν ἐπαιδεύσατο καὶ ἐποίησε σοφόν, ὃσα διδασκάλων ἀγαθῶν είχετο· ἡ ταῦτα οὐκ ἀκήκοας τῶν πρεσβυτέρων; ἀκήκοα. οὐκ ἀν ἅρα τὴν γε φύσιν τοῦ ὑέος αὐτοῦ ἡτιάσατ' ἀν τις εἶναι κακήν. ἵσως [93e] οὐκ ἄν. τί δὲ τόδε; ὡς Κλεόφαντος ὁ Θεμιστοκλέους ἀνήρ ἀγαθὸς καὶ σοφὸς ἐγένετο ἀπερ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἡδη του ἀκήκοας ἡ νεωτέρου ἡ πρεσβυτέρου; οὐ δῆτα. ἅρ' οὖν ταῦτα μὲν οἰόμεθα βούλεσθαι αὐτὸν τὸν αὐτοῦ ὑὸν παιδεύσαι, ἦν δὲ αὐτὸς σοφίαν ἦν σοφός, οὐδὲν τῶν γειτόνων βελτίω ποιῆσαι, εἴπερ ἦν γε διδακτὸν ἡ ἀρετή; ἵσως μὰ Δί' οὕ.

St. 94a

[Σωκράτης]: οὗτος μὲν δῆ σοι τοιοῦτος διδάσκαλος ἀρετῆς, δὸν καὶ σὺ όμολογεῖς ἐν τοῖς ἄριστον τῶν προτέρων εἶναι· ἄλλον δὲ δὴ σκεψώμεθα, Ἀριστείδην τὸν Λυσιμάχου· ἡ τοῦτον οὐχ όμολογεῖς ἀγαθὸν γεγονέναι; ἔγωγε, πάντως δήπου. οὔκοῦν καὶ οὗτος τὸν ὑὸν τὸν αὐτοῦ Λυσίμαχον, ὃσα μὲν διδασκάλων είχετο, κάλλιστα Ἀθηναίων ἐπαίδευσε, ἄνδρα δὲ βελτίω δοκεῖ σοι ὅτουοῦν πεποιηκέναι; τούτῳ γάρ που καὶ συγγέγονας καὶ ὄρᾶς οἴός ἐστιν. εἰ δὲ βούλει, Περικλέα, [94b] οὕτως μεγαλοπρεπῶς σοφὸν ἄνδρα, οἴσθ' ὅτι δύο ὑεῖς ἔθρεψε, Πάραλον καὶ Ξάνθιππον; ἔγωγε. τούτους μέντοι, ὡς οἴσθα καὶ σύ, ἵππεας μὲν ἐδίδαξεν οὐδενὸς χείρους Ἀθηναίων, καὶ μουσικὴν καὶ ἀγωνίαν καὶ τάλλα ἐπαίδευσεν ὃσα τέχνης ἔχεται οὐδενὸς χείρους· ἀγαθοὺς δὲ ἅρα ἄνδρας οὐκ ἐβούλετο ποιῆσαι; δοκῶ μέν, ἐβούλετο, ἀλλὰ μὴ οὐκ ἡ διδακτόν. ἵνα δὲ μὴ ὀλίγους οἴη καὶ τοὺς φαυλοτάτους Ἀθηναίων ἀδυνάτους γεγονέναι τοῦτο τὸ [94c] πρᾶγμα, ἐνθυμήθητι ὅτι Θουκυδίδης αὐδύοντος ὑεῖς ἔθρεψεν, Μελησίαν καὶ Στέφανον, καὶ τούτους ἐπαίδευσεν τά τε ἄλλα εὖ καὶ ἐπάλαισαν κάλλιστα Ἀθηναίων— τὸν μὲν γὰρ Ξανθίᾳ ἔδωκε, τὸν δὲ Εύδωρῳ οὗτοι δέ που ἐδόκουν τῶν τότε κάλλιστα παλαίειν— ἡ οὐ μέμνησαι; ἔγωγε, ἀκοῇ. οὔκοῦν δῆλον δῆτα οὗτος οὐκ ἄν ποτε, οὐ μὲν ἔδει δαπανώμενον [94d] διδάσκειν, ταῦτα μὲν ἐδίδαξε τοὺς παῖδας τοὺς αὐτοῦ, οὐ δὲ οὐδὲν ἔδει ἀναλώσαντα ἀγαθοὺς ἄνδρας ποιῆσαι, ταῦτα δὲ οὐκ ἐδίδαξεν, εἰ διδακτὸν ἦν; ἀλλὰ γὰρ ἵσως ὁ Θουκυδίδης φαῦλος ἦν, καὶ οὐκ ἡσαν αὐτῷ πλεῖστοι φίλοι Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων; καὶ οἰκίας μεγάλης ἦν καὶ ἐδύνατο μέγα ἐν τῇ πόλει καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις Ἑλλησιν, ὥστε εἴπερ ἦν τοῦτο διδακτόν, ἔξευρεῖν ἀν δοτικές ἔμελλεν αὐτοῦ τοὺς ὑεῖς ἀγαθοὺς ποιῆσειν, ἡ τῶν ἐπιχωρίων τις ἡ τῶν ξένων, [94e] εἰ αὐτὸς μὴ ἐσχόλαζεν διὰ τὴν τῆς πόλεως ἐπιμέλειαν. ἀλλὰ γάρ, ὡς ἔταιρε Ἀνυτε, μὴ οὐκ ἡ διδακτὸν ἀρετή.

St. 95a

[Ἀνυτος]: ὡς Σώκρατες, ὁρδίως μοι δοκεῖς κακῶς λέγειν ἀνθρώπους. ἔγὼ μὲν οὖν ἄν σοι συμβουλεύσαμι, εἰ ἔθέλεις ἐμοὶ πείθεσθαι, εὐλαβεῖσθαι· ὡς ἵσως μὲν καὶ ἐν ἄλλῃ πόλει ὁρδόν ἐστιν κακῶς ποιεῖν ἀνθρώπους ἡ εὖ, ἐν τῇδε δὲ καὶ πάνυ· οἵμαι δὲ σὲ καὶ αὐτὸν εἰδέναι. ὡς Μένων, Ἀνυτος μέν μοι δοκεῖ χαλεπαίνειν, καὶ οὐδὲν θαυμάζω· οἰεται γάρ με πρῶτον μὲν κακηγορεῖν τούτους τοὺς ἄνδρας, ἐπειτα ἡγεῖται καὶ αὐτὸς εἶναι εἷς τούτων. ἀλλ' οὗτος μὲν ἐάν ποτε γνῶ οἴόν ἐστιν τὸ κακῶς λέγειν, παύσεται χαλεπαίνων, νῦν δὲ ἀγνοεῖ· σὺ δέ μοι εἰπέ, οὐ καὶ παρ' ὑμῖν εἰσιν καλοὶ κάγαθοὶ ἄνδρες; πάνυ γε. τί [95b] οὖν; ἔθέλουσιν οὗτοι παρέχειν αὐτοὺς διδασκάλους τοῖς νέοις, καὶ όμολογεῖν διδάσκαλοί τε εἶναι καὶ διδακτὸν ἀρετήν; οὐ μὰ τὸν Δία, ὡς Σώκρατες, ἀλλὰ τοτὲ μὲν ἀν αὐτῶν ἀκούσαις ὡς διδακτόν, τοτὲ δὲ ὡς οὕ. φῶμεν οὖν

τούτους διδασκάλους είναι τούτου τοῦ πράγματος, οἵς μηδὲ αὐτὸ τοῦτο ὁμολογεῖται; οὐ μοι δοκεῖ, ὡς Σώκρατες. τί δὲ δῆ; οἱ σοφισταί σοι οὔτοι, οἵπερ μόνοι ἐπαγγέλλονται, δοκοῦσι διδάσκαλοι είναι ἀρετῆς; καὶ [95c] Γοργίου μάλιστα, ὡς Σώκρατες, ταῦτα ἄγαμαι, ὅτι οὐκ ἂν ποτε αὐτοῦ τοῦτο ἀκούσαις ὑπισχνουμένου, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων καταγελᾶ, ὅταν ἀκούσῃ ὑπισχνουΜένων· ἀλλὰ λέγειν οἴεται δεῖν ποιεῖν δεινούς. οὐδ' ἄρα σοὶ δοκοῦσιν οἱ σοφισταὶ διδάσκαλοι είναι; οὐκ ἔχω λέγειν, ὡς Σώκρατες. καὶ γὰρ αὐτὸς ὅπερ οἱ πολλοὶ πέπονθα· τοτὲ μέν μοι δοκοῦσιν, τοτὲ δὲ οὗ. οἴσθα δὲ ὅτι οὐ μόνον σοί τε καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς πολιτικοῖς τοῦτο δοκεῖ τοτὲ μὲν είναι διδακτόν, τοτὲ δ' οὗ, ἀλλὰ [95d] καὶ Θέογυνιν τὸν ποιητὴν οἴσθ' ὅτι ταῦτα ταῦτα λέγει; ἐν ποίοις ἔπεσιν; ἐν τοῖς ἐλεγείοις, οὖ λέγει—

καὶ παρὰ τοῖσιν πῖνε καὶ ἔσθιε, καὶ μετὰ τοῖσιν
ἴζε, καὶ ἄνδανε τοῖς, ὃν μεγάλη δύναμις.
ἔσθλῶν μὲν γὰρ ἄπ' ἔσθλὰ διδάξεαι· ἦν δὲ κακοῖσιν
συμμίσγης, ἀπολεῖς καὶ τὸν ἔόντα νόον.

Theognis 33-36 Bergk

[Σωκράτης]: οἴσθ' ὅτι ἐν τούτοις μὲν ὡς διδακτοῦ οὕσης τῆς ἀρετῆς λέγει; φαίνεται γε. ἐν ἄλλοις δέ γε ὀλίγον μεταβάς, —

εἰ δ' ἦν ποιητόν, φησί, καὶ ἔνθετον ἀνδρὶ νόημα,

[Σωκράτης]: λέγει πως ὅτι—

πολλοὺς ἀν μισθοὺς καὶ μεγάλους ἔφερον

[Σωκράτης]: οἱ δυνάμενοι τοῦτο ποιεῖν, καὶ—

οὐ ποτ' ἀν ἔξ ἀγαθοῦ πατρὸς ἔγεντο κακός,
πειθόμενος μύθοισι σαόφροσιν. ἀλλὰ διδάσκων
οὐ ποτε ποιήσεις τὸν κακὸν ἄνδρ' ἀγαθόν.

Theognis 434-438 Bergk

[Σωκράτης]: έννοεῖς ὅτι αὐτὸς αὐτῷ πάλιν περὶ τῶν αὐτῶν τάνατία λέγει; φαίνεται. ἔχεις οὖν εἰπεῖν ἄλλου ὄτουοῦν πράγματος, οὖ οἱ μὲν φάσκοντες διδάσκαλοι είναι οὐχ ὅπως ἄλλων διδάσκαλοι ὁμολογοῦνται, ἀλλ' οὐδὲ αὐτοὶ ἐπίστασθαι, ἀλλὰ πονηροὶ είναι [96b] περὶ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα οὐ φασι διδάσκαλοι είναι, οἱ δὲ ὁμολογούμενοι αὐτοὶ καλοὶ κάγαθοὶ τοτὲ μέν φασιν αὐτὸ διδακτὸν είναι, τοτὲ δὲ οὗ; τοὺς οὖν οὕτω τεταραγμένους περὶ ὄτουοῦν φαίης ἀν σὺ κυρίως διδασκάλους είναι; μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. ούκοῦν εἰ μήτε οἱ σοφισταὶ μήτε οἱ αὐτοὶ καλοὶ κάγαθοὶ ὄντες διδάσκαλοι είσι τοῦ πράγματος, δῆλον ὅτι οὐκ ἀν ἄλλοι γε; οὐ μοι δοκεῖ. εἰ [96c] δέ γε μὴ διδάσκαλοι, οὐδὲ μαθηταί; δοκεῖ μοι ἔχειν ὡς λέγεις. ὡμολογήκαμεν δέ γε, πράγματος οὐ μήτε διδάσκαλοι μήτε μαθηταὶ είεν, τοῦτο μηδὲ διδακτὸν είναι; ὡμολογήκαΜΕΝ. ούκοῦν ἀρετῆς οὐδαμοῦ φαίνονται διδάσκαλοι; ἔστι ταῦτα. εἰ δέ γε μὴ διδάσκαλοι, οὐδὲ μαθηταί; φαίνεται οὕτως. ἀρετὴ ἄρα οὐκ ἀν εἴη διδακτόν; οὐκ [96d] ξοικεν, εἴπερ ὄρθως ἡμεῖς ἐσκέμμεθα. ὡστε καὶ θαυμάζω δή, ὡς Σώκρατες, πότερόν ποτε οὐδ' εἰσὶν ἀγαθοὶ ἄνδρες, ἢ τίς ἀν εἴη τρόπος τῆς γενέσεως τῶν ἀγαθῶν γιγνοΜένων.κινδυνεύομεν, ὡς Μένων, ἔγώ τε καὶ σὺ φαῦλοί τινες είναι ἄνδρες, καὶ σέ τε Γοργίας οὐχ ἱκανῶς πεπαιδευκέναι καὶ ἐμὲ Πρόδικος. παντὸς μᾶλλον οὖν προσεκτέον τὸν νοῦν ἡμῖν αὐτοῖς, καὶ ζητητέον ὅστις ἡμᾶς ἐνί γέ τω τρόπῳ βελτίους [96e] ποιήσει· λέγω δὲ ταῦτα ἀποβλέψας πρὸς τὴν ἄρτι ζήτησιν, ὡς ἡμᾶς ἔλαθεν καταγελάστως ὅτι οὐ μόνον ἐπιστήμης ἡγουμένης ὄρθως τε καὶ εὖ τοῖς ἀνθρώποις πράττεται τὰ πράγματα, ἡ ἵσως καὶ διαφεύγει ἡμᾶς τὸ γυνῶναι τίνα ποτὲ τρόπον γίγνονται οἱ

ἀγαθοὶ ἄνδρες. πῶς τοῦτο λέγεις, ὦ Σώκρατες;

St. 97a

[Σωκράτης]: ὥδε· ὅτι μὲν τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας δεῖ ὠφελίμους εἶναι, ὥρθως ὡμολογήκαμεν τοῦτο γε ὅτι οὐκ ἀν ἄλλως ἔχοι· ἢ γάρ; ναί. καὶ ὅτι γε ὠφέλιμοι ἔσονται, ἀν ὥρθως ἡμῖν ἡγῶνται τῶν πραγμάτων, καὶ τοῦτο που καλῶς ὡμολογοῦμεν; ναί. ὅτι δ' οὐκ ἔστιν ὥρθως ἡγεῖσθαι, ἐὰν μὴ φρόνιμος ἢ, τοῦτο ὅμοιοί ἐσμεν οὐκ ὥρθως ὡμολογηκόσιν. πῶς δὴ ὥρθως λέγεις; ἐγὼ ἐρῶ. εἰ εἰδὼς τὴν ὁδὸν τὴν εἰς Λάρισαν ἢ ὅποι βιούλει ἄλλοσε βαδίζοι καὶ ἄλλοις ἡγοῖτο, ἄλλο τι ὥρθως ἀν καὶ εὖ ἡγοῖτο; πάνυ γε. τί [97b] δ' εἴ τις ὥρθως μὲν δοξάζων ἡτις ἔστιν ἡ ὁδός, ἐληλυθώς δὲ μὴ μηδ' ἐπιστάμενος, οὐ καὶ οὗτος ἀν ὥρθως ἡγοῖτο; πάνυ γε. καὶ ἔως γ' ἂν που ὥρθην δόξαν ἔχῃ περὶ ὃν ὁ ἔτερος ἐπιστήμην, οὐδὲν χείρων ἡγεμῶν ἔσται, οἰόμενος μὲν ἀληθῆ, φρονῶν δὲ μή, τοῦ τοῦτο φρονοῦντος. οὐδὲν γάρ. δόξα ἄρα ἀληθῆς πρὸς ὥρθότητα πράξεως οὐδὲν χείρων ἡγεμῶν φρονήσεως· καὶ τοῦτο ἔστιν ὃ νυνδὴ παρελείπομεν ἐν τῇ περὶ τῆς ἀρετῆς σκέψει ὅποιόν τι εἴη, λέγοντες ὅτι [97c] φρόνησις μόνον ἡγεῖται τοῦ ὥρθως πράττειν· τὸ δὲ ἄρα καὶ δόξα ἦν ἀληθῆς. ζοικέ γε. οὐδὲν ἄρα ἥττον ὠφέλιμόν ἔστιν ὥρθη δόξα ἐπιστήμης. τοσούτῳ γε, ὦ Σώκρατες, ὅτι ὁ μὲν τὴν ἐπιστήμην ἔχων ἀεὶ ἀν ἐπιτυχάνοι, ὁ δὲ τὴν ὥρθην δόξαν τοτὲ μὲν ἀν τυχάνοι, τοτὲ δὲ οὕ. πῶς λέγεις; ὁ ἀεὶ ἔχων ὥρθην δόξαν οὐκ ἀεὶ ἀν τυχάνοι, ἔωσπερ ὥρθα δοξάζοι; ἀνάγκη μοι φαίνεται· ὥστε θαυμάζω, ὦ Σώκρατες, τούτου [97d] οὕτως ἔχοντος, ὅτι δή ποτε πολὺ τιμιωτέρα ἡ ἐπιστήμη τῆς ὥρθης δόξης, καὶ δι' ὅτι τὸ μὲν ἔτερον, τὸ δὲ ἔτερόν ἔστιν αὐτῶν. οἴσθα οὖν δι' ὅτι θαυμάζεις, ἢ ἐγὼ σοι εἴπω; πάνυ γ' εἰπέ. ὅτι τοῖς Δαιδάλου ἀγάλμασιν οὐ προσέσχηκας τὸν νοῦν· ἵσως δὲ οὐδὲ ἔστιν παρ' ὑμῖν. πρὸς τί δὲ δή τοῦτο λέγεις; ὅτι καὶ ταῦτα, ἐὰν μὲν μὴ δεδεμένα ἢ, ἀποδιδράσκει καὶ δραπετεύει, ἐὰν δὲ δεδεμένα, παραμένει. τί [97e] οὖν δή;

St. 98a

[Μένων]: τῶν ἐκείνου ποιημάτων λελυμένον μὲν ἐκτῆσθαι οὐ πολλῆς τινος ἄξιόν ἔστι τιμῆς, ὥσπερ δραπέτην ἄνθρωπον —οὐ γὰρ παραμένει— δεδεμένον δὲ πολλοῦ ἄξιον· πάνυ γὰρ καλὰ τὰ ἔργα ἔστιν. πρὸς τί οὖν δὴ λέγω ταῦτα; πρὸς τὰς δόξας τὰς ἀληθεῖς. καὶ γὰρ αἱ δόξαι αἱ ἀληθεῖς, ὅσον μὲν ἀν χρόνου παραμένωσιν, καλὸν τὸ χρῆμα καὶ πάντ' ἀγαθὰ ἐργάζονται· πολὺν δὲ χρόνου οὐκ ἔθέλουσι παραμένειν, ἀλλὰ δραπετεύουσιν ἐκ τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου, ὥστε οὐ πολλοῦ ἄξιαί εἰσιν, ἔως ἂν τις αὐτὰς δῆσῃ αἰτίας λογισμῷ. τοῦτο δὲ ἔστιν, ὦ Μένων ἐταῖρε, ἀνάμνησις, ὡς ἐν τοῖς πρόσθεν ἡμῖν ὡμολόγηται. ἐπειδὰν δὲ δεθῶσιν, πρῶτον μὲν ἐπιστῆμαι γίγνονται, ἐπειτα μόνιμοι· καὶ διὰ ταῦτα δὴ τιμιώτερον ἐπιστήμη ὥρθης δόξης ἔστιν, καὶ διαφέρει δεσμῷ ἐπιστήμη ὥρθης δόξης. νὴ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες, ζοικεν τοιούτῳ τινί. καὶ [98b] μήν καὶ ἐγὼ ὡς οὐκ εἰδῶς λέγω, ἀλλὰ εἰκάζων· ὅτι δέ ἔστιν τι ἀλλοῖον ὥρθὴ δόξα καὶ ἐπιστήμη, οὐ πάνυ μοι δοκῶ τοῦτο εἰκάζειν, ἀλλ' εἴπερ τι ἄλλο φαίην ἀν εἰδέναι— ὀλίγα δὲ ἀν φαίην— ἐν δὲ οὖν καὶ τοῦτο ἐκείνων θείην ἀν ὃν οἶδα. καὶ ὥρθως γε, ὦ Σώκρατες, λέγεις. τί δέ; τόδε οὐκ ὥρθως, ὅτι ἀληθῆς δόξα ἡγουμένη τὸ ἔργον ἐκάστης τῆς πράξεως οὐδὲν χείρον ἀπεργάζεται ἢ ἐπιστήμη; καὶ τοῦτο δοκεῖς μοι ἀληθῆ λέγειν. οὐδὲν [98c] ἄρα ὥρθὴ δόξα ἐπιστήμης χείρον οὐδὲ ἥττον ὠφελίμη ἔσται εἰς τὰς πράξεις, οὐδὲ ἀνήρ ὁ ἔχων ὥρθην δόξαν ἢ ὁ ἐπιστήμην. ἔστι ταῦτα. καὶ μὴν δὲ γε ἀγαθὸς ἀνήρ ὠφέλιμος ἡμῖν ὡμολόγηται εἶναι. ναί. ἐπειδὴ τοίνυν οὐ μόνον δι' ἐπιστήμην ἀγαθοὶ ἄνδρες ἀν εἴεν καὶ ὠφέλιμοι ταῖς πόλεσιν, εἴπερ εἴεν, ἀλλὰ καὶ δι' ὥρθην δόξαν, τούτοιν δὲ οὐδέτερον φύσει ἔστιν τοῖς ἀνθρώποις, [98d] οὕτε ἐπιστήμη οὕτε δόξα ἀληθῆς, οὕτε ἐπίκτητα— ἢ δοκεῖ σοι φύσει ὥρθην οὐτοῖν εἶναι; οὐκ ἔμοιγε. οὐκοῦν ἐπειδὴ οὐ φύσει, οὐδὲ οἱ ἀγαθοὶ φύσει εἴεν ἄν. οὐ δῆτα. ἐπειδὴ δέ γε οὐ φύσει, ἐσκοποῦμεν τὸ μετὰ τοῦτο εἰ διδακτόν ἔστιν. ναί. οὐκοῦν διδακτὸν ἔδοξεν εἶναι, εἰ φρόνησις ἢ ἀρετή; ναί. καὶ εἴ γε διδακτὸν εἴη, φρόνησις ἀν εἶναι; πάνυ γε. καὶ [98e] εἰ μέν γε διδάσκαλοι εἴεν, διδακτὸν ἀν εἶναι, μὴ δύντων δὲ οὐ διδακτόν; οὕτω. ἀλλὰ μὴν ὡμολογήκαμεν μὴ εἶναι αὐτοῦ διδασκάλους; ἔστι ταῦτα. ὡμολογήκαμεν ἄρα μήτε διδακτὸν αὐτὸ μήτε φρόνησιν εἶναι; πάνυ γε. ἀλλὰ μὴν ἀγαθόν γε αὐτὸ ὥρθην οὐδέτερον φύσει εἶναι; ναί. ὠφέλιμον δὲ καὶ ἀγαθὸν εἶναι τὸ ὥρθως ἡγούμενον; πάνυ γε.

St. 99a

[Μένων]: ὄρθως δέ γε ἡγεῖσθαι δύο δοῦτα ταῦτα μόνα, δόξαν τε ἀληθῆ καὶ ἐπιστήμην, ἢ ἔχων ἄνθρωπος ὄρθως ἡγεῖται— τὰ γὰρ ἀπὸ τύχης τινὸς ὄρθως γιγνόμενα οὐκ ἀνθρωπίνη ἡγεμονίᾳ γίγνεται— ὃν δὲ ἄνθρωπος ἡγεμών ἐστιν ἐπὶ τὸ ὄρθον, δύο ταῦτα, δόξα ἀληθῆς καὶ ἐπιστήμη. δοκεῖ μοι οὕτω. οὐκοῦν ἐπειδὴ οὐ διδακτόν ἐστιν, οὐδ' ἐπιστήμη δὴ ἔτι γίγνεται ἡ ἀρετή; οὐ φαίνεται. δυοῖν [99b] ἄρα δοῦτοιν ἀγαθοῖν καὶ ὀφελίμοιν τὸ μὲν ἔτερον ἀπολέυται, καὶ οὐκ ἀν εἴη ἐν πολιτικῇ πράξει ἐπιστήμη ἡγεμών. οὐ μοι δοκεῖ. οὐκ ἄρα σοφίᾳ τινὶ οὐδὲ σοφοὶ δοῦτες οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες ἡγοῦντο ταῖς πόλεσιν, οἱ ἀμφὶ Θεμιστοκλέα τε καὶ οὓς ἄρτι Ἀνυτος ὅδε ἔλεγεν· διὸ δὴ καὶ οὐχ οἶοι τε ἄλλους ποιεῖν τοιούτους οῖοι αὐτοί εἰσι, ἀτε οὐ δι' ἐπιστήμην δοῦτες τοιοῦτοι. ἔοικεν οὕτως ἔχειν, ὡς Σώκρατες, ὡς λέγεις. οὐκοῦν εἰ μὴ ἐπιστήμη, εὐδοξίᾳ δὴ τὸ λοιπὸν [99c] γίγνεται· ἡ οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες χρώμενοι τὰς πόλεις ὄρθοῦσιν, οὐδὲν διαφερόντως ἔχοντες πρὸς τὸ φρονεῖν ἡ οἱ χρησμῶδοι τε καὶ οἱ θεομάντεις· καὶ γὰρ οὕτοι ἐνθουσιῶντες λέγουσιν μὲν ἀληθῆ καὶ πολλά, ἵσασι δὲ οὐδὲν ὃν λέγουσιν. κινδυνεύει οὕτως ἔχειν. οὐκοῦν, ὡς Μένων, ἄξιον τούτους θείους καλεῖν τοὺς ἄνδρας, οἵτινες νοῦν μὴ ἔχοντες πολλὰ καὶ μεγάλα κατορθοῦσιν ὃν πράττουσι καὶ λέγουσι; πάνυ γε. ὄρθως ἄρ' ἀν καλοῖμεν θείους τε οὓς νυνδὴ ἐλέγομεν χρησμῶδοὺς [99d] καὶ μάντεις καὶ τοὺς ποιητικοὺς ἄπαντας· καὶ τοὺς πολιτικοὺς οὐχ ἥκιστα τούτων φαῖμεν ἀν θείους τε εἶναι καὶ ἐνθουσιάζειν, ἐπίπνους δοῦτας καὶ κατεχομένους ἐκ τοῦ θεοῦ, ὅταν κατορθῶσι λέγοντες πολλὰ καὶ μεγάλα πράγματα, μηδὲν εἰδότες ὃν λέγουσιν. πάνυ γε. καὶ αἱ γε γυναικες δῆπου, ὡς Μένων, τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας θείους καλοῦσι· καὶ οἱ Λάκωνες ὅταν τινὰ ἐγκωμιάζωσιν ἀγαθὸν ἄνδρα, θεῖος ἀνήρ, φασίν, οὗτος. καὶ [99e] φαίνονταί γε, ὡς Σώκρατες, ὄρθως λέγειν. καίτοι ἵσως Ἀνυτος ὅδε σοι ἄχθεται λέγοντι.

St. 100a

[Σωκράτης]: οὐδὲν μέλει ἔμοιγε. τούτῳ μέν, ὡς Μένων, καὶ αὐθις διαλεξόμεθα· εἰ δὲ νῦν ἡμεῖς ἐν παντὶ τῷ λόγῳ τούτῳ καλῶς ἐζητήσαμέν τε καὶ ἐλέγομεν, ἀρετὴ ἀν εἴη οὔτε φύσει οὔτε διδακτόν, ἀλλὰ θείᾳ μοίρᾳ παραγιγνομένη ἀνευ νοῦ οῖς ἀν παραγίγνηται, εἰ μὴ τις εἴη τοιοῦτος τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν οῖος καὶ ἄλλον ποιῆσαι πολιτικόν. εἰ δὲ εἴη, σχεδὸν ἀν τι οὔτος λέγοιτο τοιοῦτος ἐν τοῖς ζῶσιν οἷον ἔφη Ὁμηρος ἐν τοῖς τεθνεῶσιν τὸν Τειρεσίαν εἶναι, λέγων περὶ αὐτοῦ, ὅτι οῖος πέπινυται τῶν ἐν Ἀιδου, τοὶ δὲ σκιαὶ ἀίσσουσι. ταύτον ἀν καὶ ἐνθάδε ὁ τοιοῦτος ὕσπερ παρὰ σκιὰς ἀληθὲς ἀν πρᾶγμα εἴη πρὸς ἀρετήν. κάλλιστα [100b] δοκεῖς μοι λέγειν, ὡς Σώκρατες. ἐκ μὲν τοίνυν τούτου τοῦ λογισμοῦ, ὡς Μένων, θείᾳ μοίρᾳ ἡμῖν φαίνεται παραγιγνομένη ἡ ἀρετὴ οῖς ἀν παραγίγνηται· τὸ δὲ σαφὲς περὶ αὐτοῦ εἰσόμεθα τότε, ὅταν πρὶν ὧτινι τρόπῳ τοῖς ἀνθρώποις παραγίγνεται ἀρετή, πρότερον ἐπιχειρήσωμεν αὐτὸν καθ' αὐτὸν ζητεῖν τί ποτ' ἔστιν ἀρετή. νῦν δ' ἐμοὶ μὲν ὥρα ποι ίέναι, σὺ δὲ ταῦτα ταῦτα ἀπερ αὐτὸς πέπεισαι πεῖθε καὶ τὸν ξένον τόνδε Ἀνυτον, ἵνα πράτερος [100c] ἦ· ὡς ἐὰν πείσῃς τοῦτον, ἔστιν ὅτι καὶ Ἀθηναίους ὄνήσεις.